

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Buddhismus v Evropě

Michaela Pitrová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Buddhismus v Evropě

Michaela Pitrová

Vedoucí práce:

Mgr. et Bc. Dagmar Demjančuková, CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. et Bc. Dagmar Demjančukové, CSc. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování konzultací a cenných rad, jež byly pro psaní mé bakalářské práce velmi přínosné.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Obsah

1. ÚVOD	1
2. BUDDHISMUS	3
2.1. Počátky buddhismu	3
2.2. Siddhártha Gautama	5
2.3. Mládí a osvícení	5
2.4. Čtyři vznešené pravdy	6
3. HISTORIE PRONIKÁNÍ BUDDHISMU DO EVROPY	8
3.1. Koncily	8
3.2. Starověk	10
3.3. Středověk	12
3.4. Novověk	13
4. BUDDHISMUS ČESKÉ REPUBLIKY	16
4.1. Přelom 19. a 20. století	17
5. OSOBNOSTI ČESKÉHO BUDDHISMU	19
5.1. Leopold Procházka	19
5.2. Otakar Pertold	22
5.3. Vincenc Lesný	23
5.4. František Drtikol	24
5.5. Květoslav Minařík	26

6. ČESKÁ BUDDHISTICKÁ CENTRA	27
6.1. Pražské buddhistické centrum Lotus	27
6.2. Bodhi Praha	28
6.3. Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü	29
6.4. Kagyu Samye Dzong Plzeň	30
7. BUDDHISMUS V ČESKÉ REPUBLICE V 21. STOLETÍ	31
8. ZÁVĚR	33
9. RESUMÉ	34
10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	35
11. SEZNAM PŘÍLOH.....	38

1. Úvod

Buddhismus představuje jedno z nejrozšířenějších univerzálních náboženství, které je v současné době stále více aktuální i v oblastech západního světa. Hlavní inspirací pro zpracování této bakalářské práce pro mne však byla snaha o zachycení počátků šíření a historického pronikání buddhismu do zemí Evropy včetně českého prostředí. Téma mé bakalářské práce v první řadě tedy pojedná o historickém konceptu vzniku a šíření buddhismu a na druhé straně nahlédne na historii českého buddhismu v rozmezí od 19. až 21. století.

První kapitola bude věnována samotnému vzniku buddhismu v období od 6. - 5. století př. n. l., kdy na základě geopolitických a politických problémů bude nastíněn vývoj buddhismu a jeho hlavních nositelů. Stručně bude také podán popis asketického způsobu života a náboženství, za jehož zrodem stojí Siddhártha Gautama. První kapitola tedy poskytne informace zahrnující nejen historický vznik, ale také život Buddhy a jádro buddhistického učení, které vychází ze čtyř ušlechtilých pravd a osmidílné stezky.

Druhá kapitola se nejprve zaměří na ustálení buddhismu na základě prvních tří koncilů, na kterých byla krátce po smrti Buddhy zformována buddhistická nauka, která se později mohla v období starověku, středověku a novověku dále rozšiřovat. V souvislosti s rozšiřováním buddhismu v období starověku, bude nutné zmínit především prvotní misie a dobu krále Ašóky a řeckého krále Menandrose, kteří se zasloužili o počáteční šíření východního náboženství na Západ. Počátky indických vlivů na evropské prostředí budou však více rozpracované v období středověku. Zmíněné budou především zásluhy prvních cestovatelů, jakými byli například Vilém Rumbuk, Marco Polo či František Xaverský. Období novověku na druhou stranu poskytne výčet předních evropských myslitelů v čele s Eugénem Burnoufem, Arthurem Schopenhauerem a dalšími mysliteli zabývajícími se vědeckými studiemi a překladem starých textů, které do značné míry ovlivnily české indology a následující staletí.

Třetí a čtvrtá kapitola by naopak měla sloužit k nahlédnutí na buddhismus české společnosti v období od 19. do 20. století. V první řadě bude nastíněna atmosféra konce

18. století do počátků 19. století, která přinesla určitou sociální krizi způsobenou průmyslovou revolucí. Ta bude zmíněna především z důvodu ovlivnění oblasti náboženství a vyústění v sekularizaci západní Evropy v 19. století, ve kterém se zvedla vlna zájmu o nové náboženství – buddhismus.

V návaznosti na české prostředí bude v následující páté kapitole pojednáno o nové éře buddhismu, která přinesla zájem o východní náboženství a nespočet vědeckých prací, a to jak z řad evropských, tak i českých mystiků a indologů. Z tohoto důvodu, zde budou zmíněni nositelé českého buddhismu v čele s Leopoldem Procházkou, Otakarem Pertoldem, Vincencem Lesným a předními mystiky Františkem Drtikolem a Květoslavem Minaříkem.

Českým buddhistickým prostředím se bude zabývat i šestá a sedmá kapitola, ve kterých budou podrobněji rozebrány největší buddhistické organizace nacházející se v České republice. Poslední kapitola bude také obsahovat výčet všech hlavních příčin procesu stále rostoucího počtu stoupenců na území České republiky.

2. Buddhismus

2.1. Počátky buddhismu

V období 9. století př. n. l. za vlády krále Džanamédžaji dosáhla Indie, v té době zvaná Měsíční dynastie, samého vrcholu. Bohužel tento vrchol netrval dlouho a v 8. stol. př. n. l. došlo k rozsáhlému zničení hlavního města Hastinápura, které zapříčinilo přesídlení dosavadního krále do města Kaušámbí, a také pozdější úpadek jednoho, v té době nejrozšířenějšího náboženství bráhmanismu. Celkový stav později napomohl k rozšíření nejen věd zabývajících se lékařstvím, či matematikou, ale také věd orientujících se na staré náboženství. Bráhmanismus tedy postupem času a na základě situace pozvolna slábnul a na povrch se dostaly obory soustřeďující se na individuální staroindické vědy, které stály za zrodem pozdějšího buddhismu.¹

Indie tedy v období 8. - 5. století procházela krizí a rozpadla se na několik měst a vládnoucích království. Na samotném počátku v období 6. - 5. století byla rozdělena celkem na 16 států, přičemž pro nás jsou nejdůležitější především Magadsko a Vrdždži. Magadsko představovalo v té době jeden z nejméně konzervativních států, který byl také velice vyspělý. Vládou docílil centralizovaného systému, který však nepodporoval bráhmanismus. Postupem času se tedy na základě politických a ideologických změn dostával bráhmanismus do ústraní a do popředí se dostávaly směry založené na staroindickém myšlení, které sledují život jedince a dodržování dharmy. Nicméně i tento stav upadl příchodem hospodářského pokroku, který započal v období 6. století př. n. l. Společnost se v této době změnila a státy se soustředily především na hospodářský a ekonomický růst země. Příchod peněz a ekonomický rozmach však způsobil narůstání nepokojů nejen ekonomických, ale také politických. Veškerá politika směřovala k monarchii a celkovému omezení svobod občanů, což přispělo k zvýšenému zájmu o obnovu starých zvyklostí, kdy panovníci nesledovali vlastní prospěch, ale soustředili se na štěstí své země. Jedinou nadějí na obnovení těchto starých časů představovala konfederativní republika Vrdždži, která ovšem neustála boje se stále silnějším a ekonomicky vyspělejším Magadskem a později vlivnému státu podlehla.²

¹ MILTNER, V., *Vznik a vývoj buddhismu*, s. 19-35.

² Tamt., str. 19-35.

Nicméně zvyky a tradice zachované v této konfederativní republice do značné míry ovlivnily myšlení samotného Buddha a jeho nástupců. Navzdory tomu, že byl Buddha zastáncem jejich postojů a zvyků, rozhodl se nehledat štěstí v této společnosti, ale především sám v sobě. Společně se odvraceli od dané společnosti a soustředili se na svou svobodu a dodržování brahmy. Nesoustředili se na hledání Boha, či mu nepřisuzovali stvoření světa, ale zaměřili se na člověka samotného. Problémy, kterými se zabývali, byly především problémy týkající se posmrtného života, a proto se zaměřovali na lidský život jako takový a na hledání cesty k blahu a štěstí.³

V Buddhově období se soustředily na stejné problémy celkem dvě hlavní skupiny, a to bráhmani a šramani. První z nich představovala skupinu velice inteligentní a společensky uznávanou, jejíž role byla z větší části ortodoxní a učení vycházelo ze starých védských a bráhmanských textů. Veškerý osud člověka v této skupině poté zahrnovalo stále se opakující dodržování úkonů, které byly postaveny především na učení bráhmánismu. Mimo jejich názory ovšem stáli myslitelé, kteří se později rozhodli pro asketický způsob života. Vzdali se svého společenského postavení a vytvořili novou skupinu, která nebyla zahrnuta do dosavadního kastovního systému Indie. Dalo by se říci, že šramani představovali skupinu svatých mužů, kteří se zřekli veškerého blahobytu a orientovali svůj život na hledání životní pravdy. Filozofii, kterou zastávali, stavěli převážně na základech staroindických názorů a jádrem jejich učení bylo soustředění na reinkarnaci a mravní činy, na jejichž podstatě se utvářel život současný, ale také budoucí. Tělesná schránka poté představovala čistě pomíjivou stránku bytí a duše prvek věčný a nepodléhající smrti.⁴

Z celkového náhledu na samý počátek buddhismu lze vidět, že se utvářel na základě několika historických událostí, které doprovázely nejen ekonomické, ale také politické problémy. Kolébkou jeho zrodu byla Indie a oblasti zahrnuté především v částech jihovýchodní Asie, kde značnou populaci tvoří především mongoloidní rasa. Buddhismus tedy vznikl v Indii, a to na samém vrcholu a zároveň úpadku bráhmánismu, za jehož zakladatele je dodnes považován Siddhártha Gautama.

---

³ MILTNER, V., *Vznik a vývoj buddhismu*, s. 19-35.

⁴ Tamt., str. 19-35.

2.2. Siddhártha Gautama

Veškeré informace zabývající se ústřední postavou buddhismu vycházejí z pálijského jazyka obsaženého také v pálijském kánonu, který byl po staletí udržován na základě ústního podání prostřednictvím mnichů a v písemné formě se utvořil až v 1. století př. n. l. Navzdory tomu, že neobsahuje celkové znění zahrnující život Buddha od samého počátku, jsou v něm zahrnuta jeho nejaktivnější léta a v dnešní době slouží jako základní zdroj informací o jeho životě.⁵

2.3. Mládí a osvícení

Zakladatel a ústřední postava buddhismu Siddhártha Gautama; v páli Siddhattha Gótama Sakja se narodil kolem roku 563 - 483 př. n. l. Pocházel z rodu Sákjů a místem jeho narození byla vesnice Lumbiní na území dnešního Nepálu. Již jako malému mu byl předpovězen osud osvíceného, což také předpověděla určitá znamení. Jeho otec, v té době velice bohatý a uznávaný vladař se tedy postaral, aby jeho syn měl všeho dostatek a udržel ho na světské dráze. Celý život žil Buddha v přepychu a doslova mimo každodenní realitu. V šestnácti letech se oženil a po čase se začal vyhýbat přepychovému způsobu života, kdy ve svých volných chvílích podnikal vyjíždky za hradby paláce, při nichž se vídal s poddanými. Podle tradice se dokonce dostal do situací, které měly symbolizovat životní strast a pomíjivost. Důsledkem toho se mohl setkat s různými osobami, například s osobou starého či opuštěného a tělesně postiženého muže s dokonale klidným asketou či smutečním průvodem, po nichž se ponořil do hlubokého přemýšlení nad životem, což ho později přivedlo k opuštění nejen paláce, ale také své manželky a prvorozeného syna. Svůj odchod vykonal ve svých devětadvaceti letech a vydal se na cestu k osvobození.⁶

Cesty k hledání osvobození, na které se Gautama vydal, trvaly celých šest let, při nichž se setkal s nespočtem učitelů, naučil se různému druhu meditací a připojil se k různým skupinám. Jednou z nich byla skupina čítající pět poustevníků, kteří ho učili umrtvování

---

⁵ WERNER, K., *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*, s. 109-117.

⁶ Tamt., s. 109-117.

těla. Na základě tohoto učení se Gautama snažil po delší dobu praktikovat nepřijímání potravy, což mu způsobilo zdravotní problémy a posléze se od tohoto učení odvrátil. Nejen, že to nebylo přínosné pro jeho intelekt, ale uvědomil si také, že sebe usmrcování nemá žádný význam pro jeho duchovní cestu. Jeho odvrácení však společníci netolerovali a byl nucen ze skupiny odejít. V této chvíli zůstal na své cestě zcela sám a začal se věnovat hlubokým meditacím, ve kterých se setkal s bohem Touhy (Mára). Mára se snažil jeho osobu svádět za pomoci tužeb, avšak Buddha nadále vykonával svou hlubokou meditaci a bůh posléze zmizel. V průběhu noci, ve které se meditace odehrávala, se dostal až do stádia, kdy pochopil působení karmy a lidských činů. Uvědomil si, že na základě činů člověk určuje celý svůj život a po dosažení tohoto probuzení se rozhodl své učení šířit dále nejprve mezi již zmíněné poustevníky a později i mezi další žáky.⁷

Dalo by se říci, že Buddha zasvětil celý svůj život cestování, vzdělávání a rozšiřování učení dharmy, které bylo založeno především na učení čtyř vznešených pravd a osmidílné stezky. Ke konci svého života přesněji okolo 80 let však onemocněl úplavicí a zdravotní stav, se kterým se potýkal, mu dále nedovoľoval učit. Z tohoto důvodu se jednoho dne odebral mezi dva stromy, kde leže na pravém boku zemřel. Podle všech dostupných informací jeho smrt probíhala za přítomnosti několika mnichů, kdy nejmenoval žádného svého nástupce, ale snažil se, aby každý z přítomných našel svou individuální cestu. Krátce po jeho smrti bylo tělo zpopelněno a ostatky rozděleny a uloženy ve stúpách, které představují místo, spojené s Buddhovým životem.⁸

2.4. Čtyři vznešené pravdy

V návaznosti na jeho učení musíme zmínit především čtyři vznešené pravdy, které představují samotné jádro Buddhova učení. Pravdy obecně hovoří o strádání pozemského života a jsou doplněny o ušlechtilou osmidílnou stezku vedoucí k probuzení, zániku utrpení a nirváně. Čtyři ušlechtilé pravdy poté mohou být společně s osmidílnou stezkou stručně rozděleny do následujících bodů:

---

⁷ LOPEZ, Donald S., *Příběh buddhismu: průvodce dějinami buddhismu a jeho učení*, s. 51-57.

⁸ LOPEZ, Donald S., *Příběh buddhismu: průvodce dějinami buddhismu a jeho učení*, s. 71-77.

- pravda o utrpení,
- pravda o vzniku utrpení,
- pravda o zničení utrpení,
- pravda o cestě vedoucí ke konci utrpení.⁹

Osmidílná stezka:

- pravý názor,
- pravé rozhodnutí,
- pravá řeč,
- pravé jednání,
- pravé živobytí,
- pravé snažení,
- pravá bdělost,
- pravé soustředění.¹⁰

Střední stezka je tedy zahrnuta do čtyř ušlechtilých pravd, které jsou základem pro dosažení probuzení. Co se týče jednotlivých pravd, každá z nich má svůj specifický význam. O první se hovoří, jako o pravdě strasti poukazující na fakt, že veškeré bytí je pouhé utrpení. Druhá z nich je vyobrazena jako pravda zabývající se původem strasti založeném na žádostivosti. Třetí pravda navazuje na druhou a ukazuje možnosti odstranění onoho životního utrpení. V poslední řadě je tu čtvrtá pravda, která pojednává o zničení utrpení a vysvobození z koloběhu života za pomoci osmidílné stezky.¹¹

Buddha a jeho učení tedy představují základní pilíře tvořící jádro nábožensko-filozofického hnutí, které je v dnešní době zastoupeno několika miliony stoupenců. Z počátku se však nejednalo o světové učení, ale spíše o nauku soustředující se na osvobození z koloběhu života, schopnosti a individualitu jedince. Dokonce i v dnešní době se vedou spory, zdali lze považovat buddhismus za náboženství či filozofii. Ve srovnání s jinými druhy světového náboženství totiž buddhismus není zastoupen Bohem, ale pouze učitelem, který nestvořil svět a nemá žádný podíl na jeho dalším dění,

⁹ DEMJANČUKOVÁ, D. a Štěpánka Š., *Čítanka dějin náboženství*, s. 72-74.

¹⁰ *Lexikon východní moudrosti: buddhismus, hinduismus, taoismus, zen*, s. 323-4.

¹¹ DEMJANČUKOVÁ, D. a Štěpánka Š., *Čítanka dějin náboženství*, s. 72-74.

a proto na něj lze nahlížet jako na náboženství bez systematického názoru, který se opírá spíše o učení postavené na psychologické rovině. Buddhova nauka tedy postrádá ontologickou platnost a veškeré vnímání hmotného světa je zde zcela vedlejší.¹²

3. Historie pronikání buddhismu do Evropy

Následující kapitola by měla být zaměřena na historický aspekt pronikání buddhismu do západního světa. Upřesněné by mělo být rozšiřování buddhismu, které bylo až do konce 19. století chápáno spíše na základě individuálních postojů, které postrádaly jakoukoliv kontinuitu. Pro pochopení buddhismu, jakožto uceleného náboženství vznikajícího koncem 19. století nám ovšem nepostačí zabývat se pouze tímto obdobím. Důležité je rozpracování nejstarších historických kořenů střetávání buddhismu se západním světem, a to od starověku až po novověk. Tato kapitola by tedy měla sloužit jako určité nahlédnutí na historický koncept a průběh rozšiřování tohoto myšlenkového směru, které nám pomůže k lepšímu pochopení současného buddhismu.¹³

2.5. Koncily

Jak již bylo zmíněno, krátce po smrti Buddhy nebyl jmenován žádný následovník, ale existovala obec a dharma, podle které se mohli žáci řídit. Z počátku však nebylo možné vše řádně uskutečnit, protože zmíněné učení bylo potřeba nejprve zformovat a uzákonit, jelikož smrt hlavního učitele znamenala pro obec a celý řád rozkol. Určité nebezpečí také představovalo stále v té době silné náboženství bráhmanismus. Z tohoto důvodu se několik set učenců rozhodlo krátce po smrti Buddhy pro shromáždění ve městě Rádžagrha, přesněji v jeskyni Sedmi listů. Dohromady se zde setkalo 500 učenců v čele s předními žáky Mahákášjapu a Ánandou, který doposud nebyl arhatem, ale přesto se mohl zúčastnit shromáždění a vytvořit na základě své paměti soubor rozprav Sútru, která je součástí kanonických buddhistických textů (Tipitaka).¹⁴

¹² WERNER, K., *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*, s. 118.

¹³ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 12-15.

¹⁴ ELIADE, M., *Dějiny náboženského myšlení*, s. 190-191.

Co se týče prvního koncilu, musíme mít na paměti, že se nejednalo o koncil soustřeďující se na předávání učení založeného na intelektuálních znalostech či faktech, ale o ústní předávání a přeřikávání učení, které bylo důležité využívat prakticky. Na prvním koncilu byly utvořeny texty a určitý první soubor nauky tvořící základ tohoto náboženství. Celkový řád, který první koncil nastolil, se poté v dějinách buddhismu považuje za první významný krok směřující k zachování Buddhova učení.¹⁵

V průběhu času se však utvářely i jiné doktríny přinášející mezi dosavadní řád pocházející z prvního koncilu krizi, což vyústilo ve svolání druhého koncilu Ánandovým žákem, Jašasem.¹⁶ Přesné datum konání se u druhého, stejně jako u prvního koncilu neví s přesností, a proto se odhaduje, že se odehrál přibližně sto let po Buddhově smrti. Na tomto koncilu se dosavadní učení rozštěpilo na dvě skupiny, a to na Théravádu a Mahásáňghiku, z které později vznikl směr dnes zvaný Mahájána. Původ jejich rozštěpení byl založen především na rozdílných názorech v dodržování prvotní nauky. Théraváda zastupovala skupinu ortodoxních stoupenců, kteří dodržovali přesně dané předpisy pocházející ze starého učení. Naproti tomu Mahásáňghikové soustředili veškerou svoji snahu na rozšiřování učení mezi obyčejný lid, kterému se snažili ukázat správnou cestu k odstranění utrpení. Jejich snaha o prosazení změn v dosavadních předpisech byla ovšem na druhém koncilu zamítnuta, a to nejen z toho důvodu, že za své služby podle nařknutí přijímali peněžní dary, ale také z důvodu, že théravádová skupina se nechtěla podílet na rozštěpení doposud jednotného buddhismu. Nicméně krátce po odmítnutí skupiny Mahásáňghiků se utvořilo hned několik směrů a dokonce i sekt a byl svolán v pořadí třetí koncil. Tento třetí koncil se konal okolo roku 250 př. n. l. a zúčastnilo se ho na 10 000 mnichů tzv. mahásáňghiků, kteří si utvářeli vlastní předpisy opírající se o stejné učení, z kterého vycházela théravádová skupina.¹⁷

Náhled na historii prvních tří koncílů nám tedy ukazuje rozštěpení starého učení na celkem dva hlavní směry, které se v průběhu let rozrostly na mnoho dalších. Především se jedná o mahájánový buddhismus zastupující menší skupinou a liberálnějšími postoji a na druhé straně konzervativní théravádový buddhismus. Théravádový buddhismus na samém počátku představoval spíše konzervativnější stranu, která se opírala o staré učení

¹⁵ ČERNEGA, J., *O počátku buddhismu*, s. 9-16.

¹⁶ ELIADE, M., *Dějiny náboženského myšlení*, s. 190-191.

¹⁷ ČERNEGA, J., *O počátku buddhismu*, s. 9-25.

čtyř ušlechtilých pravd a osmidílnou stezku, kterou vyznávala většina. Z tohoto důvodu byl také tento směr jako první šířen i za hranice Indie, a to za vlády krále Ašóko.

3.2. Starověk

V období raných dějin buddhismu sehrály podstatnou roli dvě důležité události. První z nich se týkala Alexandra Velikého a jeho vpádu do Indie, který umožnil otevření Indie a následné ovlivnění indického prostředí helénistickými vlivy. Druhá z nich se týkala především nově utvořená dynastie Maurjů. Přesné informace o Maurjské říši bohužel nemáme, ale v dnešní době se předpokládá, že vznikla okolo let 320 - 290 př. n. l. a jejím zakladatelem byl princ a dobyvatel Čandragupta. Ten se v historii Indie zasloužil o její sjednocení a pozdější úspěšnou éru vládnutí vnuka Ašóky.¹⁸

Ašóko jakožto vnuk vládce Čandragupty pokračoval v rozšiřování maurjské říše a jeho vliv se táhnul od hranice dnešního Afghánistánu po Bengálský záliv. Ašóko se ovšem na trůn nedostal lehce, ale podle všech starých tradic po vyvraždění svých příbuzných mužského pohlaví. Podle historických informací se za dob své vlády také zúčastnil jen jedné výpravy namířené proti Kalingům, a ta ho podle všeho nejvíce inspirovala konvertovat k buddhismu. Přestože v období jeho vládnutí, přibližně 270 - 275 n. l. již vyznával učení dharmy, k jeho obratu nejvíce dopomohla již zmíněná krutá a taky poslední válka na území Indie za dob jeho vlády.¹⁹ Tato válka přivedla Ašóku k názoru, že veškeré zlo a války jsou špatné, a to jediné dobré je učení a dodržování dharmy. V období svého devátého roku vládnutí se tedy rozhodl k přísnému dodržování a šíření dharmy napříč celou jeho říší a nadále nepodporoval žádný tyranský způsob vládnutí, ale snažil se nastolit nejen morální, ale především etický rozměr svého působení. Ve svém období byl proti každému druhu násilí a snažil se být shovívavý a tolerantní k obyvatelům celé říše a všem druhům náboženství. Z období jeho vlády se nám dodnes zachovaly především skalní nápisy, které demonstrovaly jeho úctu k lidu a snahu rozšiřovat dharmu. Jako příklad skalních nápisů si například můžeme uvést jeden z nápisů umístěných v oblasti Kalinga.²⁰

¹⁸ ELIADE, M., *Dějiny náboženského myšlení*, s. 190-193.

¹⁹ ČERNEGA, J., *O počátku buddhismu*, s. 9-16.

²⁰ *Světlo osvobození: dějiny buddhismu v Indii*, s. 214-219.

*„Všichni lidé jsou mé děti
a stejně jako si přeji, aby se mým dětem
dostávalo, všeho nejlepšího
a aby našly štěstí v tomto i v příštím světě,
tak si to přeji i pro všechny lidi.“²¹*

Období 3. století našeho letopočtu a vláda posledního maurjského krále Ášoky v historii buddhismu znamenala především duchovní rozvoj. Nejen, že se v tomto období Indie otevřela západnímu světu, ale za dob vládnutí krále Ašókó se uskutečnily první misie sloužící k rozšíření buddhistického učení za její hranice.²² V historii se hovoří o celém počtu misí šířících se napříč kontinenty, ale za jednu z hlavních se považuje především misie na Srí Lanku, které se zúčastnil Ašókův syn Mahinda. Ten ve svém působení ovlivnil Sinhalce, jednu z nejpočetnějších etnických skupin žijících na tomto ostrově do takové míry, že se zde buddhismus dodnes považuje za národní náboženství. Misie se ovšem nekonaly jen v oblasti Východu, ale šířily se i na Západ.²³ Díky čemuž se později Ašóka dočkal uznání jak v oblasti Indie a východní Asie, tak v oblasti Řecka a Persie. Hovoří se dokonce o tom, že jeho vliv a vyslaní misionáři dosáhli až k samému Středomoří, kde se na základě obchodu mezi Egyptem a přilehlými zeměmi rozšiřovaly vzájemné styky a obchodování.²⁴

Po vládě krále Ašóky se však situace v Indii změnila. Celá říše se rozpadla a trůnu se ujal řecký král Menandros. Ten byl považován za velice moudrého a vzdělaného muže, jehož vládnutí bylo silně podobné jeho předchůdci. Snažil se stejně jako Ašókó pokračovat v šíření učení dharmy a za dob jeho vlády se buddhismus dostal na samý vrchol. Menandros ovšem praktikoval odlišný způsob učení a šíření buddhismu založeném na rozpravách, kterým se naučil právě v Řecku. Tento řecký král tedy představoval jednoho z dalších hlavních šířitelů v období raného buddhismu, který dokonce ve své době nechal vystavět několik buddhistických středisek nacházejících se západně od Indie v oblasti dnešního Afghánistánu.²⁵

²¹ *Světlo osvobození: dějiny buddhismu v Indii*, s. 217.

²² KÜNG, Hans a Heinz BECHERT. *Křesťanství a buddhismus: na cestě k dialogu*, s. 79-81.

²³ Tamt., s. 78-79.

²⁴ *Světlo osvobození: dějiny buddhismu v Indii*, s. 215-227.

²⁵ ČERNEGA, J., *O počátku buddhismu*, s. 37-38.

3.3. Středověk

Z nedostatku důkazů nelze v dnešní době určit vliv buddhismu na antiku a západní myšlení. S opravdovým vlivem buddhismu na Západ se setkáváme až v období středověku, kde se postupem uceloval obraz Indie a také jeho náboženství na základě zpráv prvních cestovatelů.²⁶

Co se týče samotného počátku středověku nelze narazit na žádný větší zájem o východní učení nebo dokonce o Východ samotný. Nejen, že v cestě stály nepokoje způsobené stále se rozšiřujícím islámem a značná omezenost obchodních styků, ale také snaha o prosazení křesťanství a budování křesťanské civilizace zcela zbrzdila jakékoliv ovlivňování Evropy buddhismem. Z tohoto důvodu nelze zaznamenat žádné větší vlivy nebo přívaly informací proudící na Západ, a to až do 13. století.²⁷

Cest do vzdálené Indie začalo přibývat až v polovině 13. století, kdy se zvedá nárůst obchodních výprav a papežových vyslanců. Toto období s sebou přineslo vlnu zájmu o dálný Orient, která pocházela ze spekulací založených na víře v dálný křesťanský svět. Snaha o nalezení říše chána Kujukova, ve které panovala absolutní náboženská tolerance, podnítila mnoho cestovatelů a misionářů této doby. Nejen ti se ovšem zapojili do misí na Dálný východ. Své misionáře v této době také posílal král Ludvík IX., jehož vyslanec zvaný Vilém Rubruk, jako jeden z prvních podal popis o tibetských mniších. Období 13. století je tedy celkově možné charakterizovat, jako období velkého zájmu o dálný Orient, jenž bohužel přinesl nespočet nepodložených informací, které se začaly objasňovat až ve 14. století. Století Marka Pola.²⁸

Marco Polo, jakožto přední italský mořeplavec nejen jako první ve své době zprostředkoval Evropě kompletní životopis Buddhy, tak jak ho získal od cejlonských mnichů, ale dokonce Buddhu v křesťanské době přirovnal k Bohu samotnému. Navzdory tomu, že byl tento názor přijat s určitou kritikou. Dychtivost u většiny cestovatelů přetrvávala a objevování buddhistického náboženství mohlo pokračovat. Nové

²⁶ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 34-35.

²⁷ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 37-62.

²⁸ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 37-62.

názory pocházející od mořeplavců, misionářů či obchodníků byly většinou založené na kladném přístupu a jeden z misionářů Benedikta XII. dokonce hovořil o Indii jako o pozemském ráji.²⁹

Touha po poznání asketického náboženství tedy pokračovala až do období raného novověku, kdy se do těchto oblastí vraceli jezuitští mniši. Ti však byli ve značné nevýhodě oproti svým předchůdcům ze 13. a 14. století vzhledem k tomu, že veškeré předchozí informace byly zapomenuty z důvodu rozpadu mongolské říše a uzavření Indie. Tím pádem byli nuceni utvořit si zcela nový pohled na buddhismus. Problémy, které ovšem nové nahlížení a názory přinesly, byly založeny na kulturních postojích, které se neslučovaly s dosavadní indickou společností a díky kterým docházelo k interpretačním omylům. Jedním z předních misionářů doby kolem 16. století byl například František Xaverský, který se snažil porozumět východnímu náboženství, ale přestože se na svých výpravách setkával s řadou sekt, nepodařilo se mu z důvodu rozličné kultury a scholastického západního učení pochopit uctívání Buddha. Evropa se tedy potýkala s problémem, kdy veškeré informace o východním učení postrádaly jakoukoliv souvislost, která by mohla dokládat výklad a pochopení Buddhovo nauky, což se postupem času změnilo až na počátku 17. století, kdy začaly vznikat spolehlivé práce zabývající se buddhistickým učením.³⁰

3.4. Novověk

Stejně jako tomu bylo na počátku středověku i na počátku novověku Indie procházela krizí způsobenou islámem, kterému se podařilo v 15. a 16. století zcela vytlačit buddhistické náboženství z indického území. Do oblastí zasažených islámskou vírou ovšem nespádala oblast Střední Asie, a proto se zde mohlo učení šířit i několik následujících staletí. Zbytek buddhismu, který se zachoval, se postupem času začal rozšiřovat do Ameriky, Austrálie a samozřejmě i do Evropy. Tento oslabený buddhismus se například pokusil o vytlačení komunismu z asijských oblastí Sovětského svazu, a v tomto dále pokračoval do Mongolska, Číny a Kambodže. Dalo by se říci, že

²⁹ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 37-62.

³⁰ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 37-62.

se dosavadně oslabený buddhismus začal opravdu vzpamatovávat až v období 18. a 19. století, které představovalo období zcela nové éry.³¹

Kromě stále se šířícího buddhismu v oblasti střední Asii, který odolával nejen islámu ale také křesťanství, započala snaha o prosazení buddhismu v zemích Evropy, Ameriky a Austrálii, kde se začaly utvářet skupiny nejen mnišské, ale také laické. Tyto skupiny se z počátku soustředily v oblasti asijských přistěhovalců, ale nedlouho na to začaly vznikat i skupiny domácího obyvatelstva, jejichž znalost vycházela nejprve z misionářských zpráv a prohlubovala se za pomoci akademických výzkumů a studia starých textů.³² Ve stejné době začaly také vznikat první překlady a utváření nového pohledu na Orient. Za jednu z hlavních postav, která přispěla k utvoření obrazu Dálného východu v oblasti Evropy, stojí především Anquetil Duperron. Ten jako jeden z prvních vytvořil knihu zabývající se východním náboženstvím mazdaismem a v návaznosti na jeho práci se začala celá Evropa věnovat studování Východu a překladem sanskrtu.³³

Evropa tedy procházela fází objevování Orientu, která inspirovala mnoho vědeckých prací a literatury. Celkový pohled na buddhismus se však v období 17. až 19. století potýkal se specifickým problémem, který vykládal buddhismus na základě různých postojů a názorů týkajících se postavy Buddha. Jak již bylo zmíněno, od starověku po novověk se stále šířilo mnoho nepodložených informací, které se do Evropy dostávaly na základě cest různých výprav. Lidé Evropy si proto museli počkat na přesné informace až do období třicátých let 19. století. To bylo charakteristické nadanými spisovateli a filology. Mezi nejznámější orientalisty této doby poté můžeme zahrnout jména, kterými jsou například Michel-Jean-Francoise Ozeraye a nebo Julius Klaproth. V jejich době se poprvé vymežil předmět zvaný buddhismus. Nicméně aby bylo možné přesné definování tohoto předmětu, bylo nutné zabývat se dobovými texty a překladem pálijského kánonu. Veškeré úsilí všech možných myslitelů nám poté v 19. století nabízí nespočet nejen literárních prací zabývajících se buddhismem, ale hlavně vědecké studie, které vycházejí z překladů starých textů. Za přední vědce, jejichž práce se zasloužily o prohlubování těchto znalostí, poté musíme zmínit především Maďara Sándoru Kőrösi

³¹ KÜNG, Hans a Heinz BECHERT. *Křesťanství a buddhismus: na cestě k dialogu*, s. 161-164.

³² WERNER, K., *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*, s. 204-205.

³³ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 65-75.

Csoma, který se na své cestě po Tibetu seznámil s novou kulturou a následně veškeré své informace předal roku 1834 Evropě ve své práci tibetsko-anglického slovníku. Kőrösi ovšem inspiroval i britského myslitele Briana Hodgsona, který se stejně jako Kőrösi věnoval tibetskému buddhismu a umožnil tak Evropanům přístup k doposud nepřístupným textům. Ve Francii se naopak objevil Abel Rémusat, který na rozdíl od kolegů přichází s materiály zabývajícími se čínským buddhismem a také Francouz Eugene Burnouf. Ten roku 1826 společně s dalšími kolegy odhalil kořeny pálijského jazyka a na základě svých znalostí sepsal knihu s názvem - Úvod do dějin indického myšlení.³⁴

Celé 19. století tedy bylo typické značným zájmem o východní náboženství a staré jazyky, jako sanskrt, páli, japonština, čínština a tibetština, na jejichž překladu jsou položeny základy dnešního moderního pohledu na buddhismus. Impulz, který jako první položili francouzští, němečtí a britští vědci, můžeme tedy označit za podstatný krok pro další rozvoj a šíření, které postupovalo i do Ruska a zejména do Francie a Německa.³⁵

Přívál nových informací ovšem nebyl podstatným krokem jen na poli vědy, ale podstatnou roli buddhismus sehrál i v oblasti filozofie. Jednou z hlavních evropských osobností, která ovlivnila nejen Evropu, ale také nespočet dalších myslitelů, jimiž jsou například Nietzsche, Freud, Kierkegaard či Camus byla postava německého filozofa Arthura Schopenhauera.³⁶

Na německého filozofa Arthura Schopenhauera by se mohlo s určitou nadsázkou nahlížet jako na prvního evropského buddhistu. Nejen, že jeho postoje ovlivnily myslitele 19. - 20. století Theodora Schultze nebo Karla Eugena Neumanna, ale je možné ho také považovat za představitele pozdějšího novobuddhistického směru.³⁷

Celkově měl Schopenhauer v Evropě značný vliv na utváření pohledu na buddhismus a svou filozofii se snažil většinou stavět na názorech pocházejících se starých textů. Především pohled na svět, jakožto svět vůle a představy byl založen na starých védských textech, který vycházel ze stejného principu utrpení. Toto utrpení bylo

³⁴ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 65-75.

³⁵ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 65-75.

³⁶ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 91-92.

³⁷ LESNÝ, V. *Buddhismus*, s. 412-418.

zaznamenáno jak v hinduistickém myšlení, tak v jeho filozofii a přivedlo ho k názoru, že člověk je ve svém životě nucen pochopit fakt, že veškeré utrpení nepochází z vnějšku, ale utváří se vždy uvnitř jedince. Vysvobození z utrpení poté nalézá Schopenhauer ve zkušenosti založené na estetické kontemplaci, kterou se nechal inspirovat u Platóna. Bohužel si zde uvědomuje pomíjivou stránkou této estetické kontempace, a proto se soustředil spíše na absolutní potlačení vůle k životu. Cesta k ní však podle Schopenhauera vede přes poznání, které musí být učiněno na filozofické zkušenosti a pochopení, že individuální představa „já“ je pouhou iluzí.³⁸

Nahlížení na svět jakožto na svět společného utrpení a potlačení veškerých egoistických rozdílů je tedy hlavním východiskem Schopenhauerovy filozofie. Schopenhauer však nezůstává jen u této stránky lidského života, ale zaměřuje se také na osud člověka. Snaží se zjistit, co nastává po smrti a v tomto případě se nechává inspirovat Kantem, který zastával názor, že čas není věc sama o sobě, ale věc, která již předem existuje v našich rozumových schopnostech. V návaznosti na Kantův názor postupem přichází s novým stanoviskem, že existuje-li člověk jakožto jev, jeho podstata nikdy nemůže podlehnout smrti, ale smrt se vždy týká jen jeho individuálního vědomí. Vůle totiž existuje jako věc samo o sobě a tím pádem nepodléhá časové konečnosti. Smrt je tedy jen otázkou přijetí nové individuality a ztrátou individuality předchozí, což se odvíjí na základě naší vůle. V tomto bodě poté Schopenhauer nejvíce navazuje na myšlení buddhismu a zcela se s ním shoduje v názoru stěhování vůle.³⁹

4. Buddhismus České republiky

V předchozích kapitolách jsem se snažila nastínit historii rozšiřování buddhismu v Evropě od samého počátku až po období 20. století. Následující kapitola by však měla pojednávat především o buddhismu České republiky s přihlédnutím na sousední státy a jeho vrchol v období 20. -21. století. V návaznosti na české prostředí bych také ráda zmínila životní osudy a přínosy osobností českého buddhismu a skupin, které se staly v době 20. století zájmem mnoha Čechů.

³⁸ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 92-97.

³⁹ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 92-97.

4.1. Přelom 19. a 20. Století

V období 19. století se české prostředí potýkalo s náboženskou krizí, které předcházely rozsáhlé změny přicházející ze Západu. Dalo by se říci, že Západ svou politickou, ale také kulturní situací ovlivnil průběh celého tohoto století na území českých zemích a celé Evropy. Průmyslová revoluce a osvícenské postoje postavené na důvěře ve vědu, nových názorech a myšlenkových směrech totiž byly na počátku 19. století spojovány nejen s rozvojem průmyslu a ekonomickým růstem, ale také se sociálními problémy. Atmosféra způsobená sociální krizí týkající se všech oblastí s sebou přinesla nové otázky týkající se nejen ekonomických a sociálních problémů, ale také náboženství. V dosavadním prostředí se hovořilo především o krizi náboženské, ve které na jedné straně stála skupina zastávající názor, že věda může plně nahradit názory teologické a na straně druhé skupina prosazující nové náboženství vyhovující dosavadní atmosféře a moderní kultuře.⁴⁰ S pojmem tohoto nového náboženství se lze setkat především v době sekularizace. Sekularizace pro České země znamenala stejně jako pro společnost jiných evropských států proces dlouhodobého oddělování světského a duchovního života vycházejícího z katolické strany, který lze v současnosti považovat za proces stále neukončený.⁴¹ Na základě sekularizace se poté v české společnosti utvořilo hned několik skupin, které se snažily prosadit návrh na řešení této situace za pomoci obnovení dosavadního křesťanství nebo za pomoci nového náboženství či tzv. etického náboženství. Etické náboženství však představovalo náboženství, které si určovalo nový cíl a smysl života. Snažilo se stavět tradiční víru v Boha do pozadí a přicházelo s novými hodnotami, které mají člověku moderní doby pomoci s nalezením klidu. S těmito novými názory se plně slučovalo etické náboženství s buddhismem, který byl prosazován obzvláště Rudolfem Mášou a Leopoldem Procházkou a mnoha dalšími osobnostmi, které budou zmíněny v následujících kapitolách.⁴²

Počátek 19. století tedy do české společnosti přinesl nový směr, který byl zcela odlišný od dosavadní katolické víry. Nicméně i zde musíme zmínit, že změny přicházející ze Západu měly velký podíl na ovlivňování tohoto zprvu etického náboženství. Na pomezí

⁴⁰ TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 20-21.

⁴¹ *Společnost v přerodu: Češi ve 20. století: sborník referátů z cyklické konference Demokracie 2000*, s. 117-120.

⁴² TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 20-32.

19. - 20. století se buddhismus v českém prostředí nechal inspirovat převážně dvěma dalšími podobami buddhismu, které pocházely z Ameriky. Prvním z nich byl beatnický zen založený na bohémském způsobu života, který se snažil o propojení zenu a volnosti, z nějž se později oddělil druhý směr ekobuddhismus. Ten se stavil do opozice vůči západnímu světu a konzumnímu, nezodpovědnému způsobu života. Celkově by se o něm dalo hovořit spíše jako o hnutí než o buddhismu, který ovšem vycházel ze stejného pohledu na svět, který obecně představoval pouhé utrpení a ekologické problémy způsobující ekologickou krizi, proti níž je nutné bojovat. V současné době je tento angažovaný buddhismus v našich i sousedních zemích Evropy stále velice populární a snaží se vždy vycházet ze základů mahájánového buddhismu.⁴³

Dalším směrem, který byl spojován v 60. letech s předchozími směry, je tibetský buddhismus, který se dostal ve stejné době jak do Ameriky, tak do střední Evropy. Rozrůstání tibetského buddhismu měla na svědomí především vlna nadšenců, která podstoupila několik cest do Indie a umožnila tak přivedení duchovních učitelů, učení přívrženců a později zakládání center. Navzdory tomu, že se lze setkat s několika Tibetany, kteří se sami rozhodli studovat či šířit učení Buddha v oblasti Evropy a Ameriky. Většinou se nejednalo z jejich strany o snahu přilákat dosavadní společnost na buddhismus, ale za rozšiřování východního učení se především zasloužili svojí angažovaností samotní Evropané.⁴⁴

Zde jsme tedy zmínili jen základní odvětví buddhismu, která se v českém prostředí v tomto období utvářela a ve kterých nadále zůstávají příznivci utvářející skupiny či organizace. Celkově lze poté dospět k závěru, že na prostředí týkající se buddhismu měly vlivy nejen geopolitické, ale také vědecké, na základě nichž se později vytvořily různé organizace. Co se týče českého prostředí, nejdůležitější organizace zmíníme později, ale ze zahraničních skupin je nutné uvést především britskou skupinu Buddhistické společnosti, kterou založil Christmas Humphreys⁴⁵ a také německé založení Buddhistického domu roku 1926 Paulem Dahlkem, který podle všeho značně ovlivnil již zmíněného Procházku.⁴⁶

⁴³ CONZE, E., *Stručné dějiny buddhismu*, s. 155-172.

⁴⁴ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 219-221.

⁴⁵ CONZE, E., *Stručné dějiny buddhismu*, s. 155-172.

⁴⁶ TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 20-29.

Atmosféra 20. století, a především období válek a všudypřítomný komunistický režim měl tedy značný vliv nejen na buddhismus, jako takový, ale také na společnost. Po pádu Berlínské zdi roku 1989 by se dalo říci, že buddhismus začal nejen u nás, ale také v sousedních státech zažívat určitou revoluci. Neúspěch komunistů a jejich ideologického smýšlení totiž vzbudil zájem lidí o víru, která by se nesnažila změnit celou společnost a utvářet utopický stát, ale soustředila by se na jedince a jeho individualitu. Pád Berlínské zdi a hrůza způsobená válkami člověku dopomohla k přesvědčení, že svět je pouhé utrpení, kde se musí potýkat s dalšími problémy týkající se ekologické krize a technického pokroku. Člověk této doby se tedy ocitl ve společnosti, ve které nemohl nalézt odpovědi na své existencionální otázky, ale hledá je sám v sobě, což ho posléze přivádí jak k antické filozofii, tak východní moudrosti. Buddhismus v tomto směru mohl nabídnout člověku obojí, a proto se stává východiskem mnoha lidí.⁴⁷ Období válek tedy přineslo vlnu zájmu, která vyústila ve vznik nespočtu buddhisticky orientovaných organizací, které se začaly utvářet již po první světové válce v Americe, Anglii, Německu a Francii. Později se k nim po druhé světové válce přidala i střediska či klášterní obce, které sloužily pro praktikování meditací nabízející théravádový, mahájánový a tibetský buddhismus.⁴⁸

5. Osobnosti českého buddhismu

Následující kapitola bude pojednávat o životních osudech a přínosech nejvýznamnějších osobností české buddhistické scény.

5.1. Leopold Procházka

Dr. Leopolda Procházku lze považovat za jednoho z předních propagátorů buddhismu v období 1. pol. 20. století. V Praze 1879 se narodil do velice vzdělané a aktivní rodiny Prokopa Procházky, který se podílel na několika literárních pracích zaměřujících se na chemii, přírodovědu a fyziku. Jeho matka byla židovského původu a jmenovala se

⁴⁷ LENOIR, F., *Setkávání buddhismu se Západem*, s. 241-244.

⁴⁸ WERNER, K., *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*, s. 204-206.

Emílie Katzová a společně s Prokopem Procházkou se jim po sňatku roku 1871 narodilo celkem sedm dětí. Jedním z nich byl i Leopold Procházka a jeho nejstarší bratr MUDr. Ladislav Procházka, který sehrál v životě svého bratra důležitou roli. Ladislav Procházka se ve svém životě věnoval nejen literární činnosti, ale také hudebním aktivitám, kterými disponovali všichni členové Procházkovy rodiny. Ladislav také vedl úspěšný společenský život a pravidelně se účastnil sezení tzv. Pátečníků u Karla Čapka, kde se věnoval společně s Tomášem Garryguem Masarykem a dalšími osobnostmi české kulturní scény kulturnímu a politickému dění.⁴⁹

Prokop Procházka tedy pocházel z velice vzdělané a všestranné rodiny. Jeho mládí však bylo vcelku divoké. Dalo by se říci, že určité uklidnění nastalo až roku 1905, kdy se seznámil s budoucí ženou Boženou Šafaříkovou, se kterou se po narození dcery přestěhoval roku 1908 do Plzně, kde se jim o dva roky později narodil také syn. Při svém působení v Plzni byl zaměstnán například ve státní správě, ale tato práce ho nenaplňovala, a proto se rozhodl vydat na dráhu podnikání a otevřel si důlní společnost zvanou Concordia. Z počátku Procházka svůj život orientoval především směrem k obchodu a průmyslu, což ho také přivedlo k zahraničním cestám, které mohl podnikat díky své profesi španělského konzula, v níž získal diplomatický pas. Jednalo se tedy o vzdělaného muže, který po své rodině podědil nejen smysl pro hudbu, ale také techniku a podnikání. Ve výčtu všech kladných vlastností také nesmíme zapomenout zmínit, že disponoval značnou znalostí cizích jazyků a podle všech dostupných informací byl velikým znalcem nespočtu literárních děl.⁵⁰

Podnikatelské úspěchy však Procházku brzy omrzely a stále častěji se ubíral duchovním směrem. S přesností nelze určit přesný rok, kdy se Procházka rozhodl věnovat duchovním otázkám, ale podle informací by se mělo jednat o období kolem třicátého a pětatřicátého roku jeho života. V této době se soustředil nejen na studium sanskrtu, ale také na náboženské texty, které mu umožňovaly lépe pochopit východní náboženství. Podle všech dostupných zdrojů jedinými prameny, z kterých lze vyčíst seznamování Procházky s buddhismem jsou doslovy umístěné v knihách - *O buddhistické meditaci* a *Buddhismus světovým názorem, morálkou a náboženstvím*. V těchto doslovech, které působily jako deník hovořící o počátcích a cestách Procházky k duchovnímu cíli

---

⁴⁹ TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 33-38.

⁵⁰ TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 33-38.

můžeme například zaznamenat první setkání Procházky s buddhistou, který prohloubil Procházce dosavadní informace týkající se buddhismu. Procházka však nezůstával jen u studia buddhismu na základě literatury, ale rozhodoval se také, že podnikne cestu na Srí Lanku nebo do Tibetu. Bohužel žádnou z těchto cest nikdy nevykonal, ale v období kolem roku 1938 se mu nabídla cesta na Srí Lanku s Martinem Novosadou. Z těchto plánů však záhy sešlo kvůli vyššímu věku a také jeho rodině, a proto se rozhodl alespoň finančně zajistit svého přítele Novosadu. Procházka po odjezdu Novosady tedy nadále zůstává v Plzni a pokračuje ve své aktivitě směřující k praktickému učení buddhismu. Vydává knihy a vedle toho se soustředí na uskutečňování přednášek, kde se snaží o zprostředkování Buddhovy nauky českému prostředí.⁵¹

Není zcela očividné, kdy se Procházka začal seznamovat s buddhismem poprvé, ale podle všeho se jednalo o zvědavost, která se u něj zrodila již v mládí. Procházka se totiž vyznačoval vždy velikou touhou po vědění a Buddhovo učení pro něj představovalo konečný cíl všeho tzv. vrchol veškerého vědění.⁵² Co se týče jeho publikační činnosti zabývající se buddhismem, vydal několik knih na vlastní náklady. Svě knihy se snažil orientovat především na théravádový buddhismus, podle kterého také směřoval svůj život za pomoci čtyř ušlechtilých pravd. Mezi jeho nejznámější díla poté řadíme již zmíněná díla: *Buddha a jeho učení* a *Buddhismus světovým názorem a morálkou*, která rozšiřuje o témata spojená s kritikou společnosti a křesťanským náboženstvím, jako tomu bylo v publikaci *Buddha a Kristus*.⁵³

Ačkoliv Procházka působil v období socialistického myšlení, neprojevoval žádný větší zájem o politické dění. Svoji lhostejnost vůči politice prohluboval především na základě porovnávání rovnosti lidí postavené na socialistickém názoru a východním náboženství. Dalo by se říci, že se jeho postoje neslučovaly s postoji hlásající ideál rovnosti. Podle všeho Procházka zastával názor, že si člověk vždy utváří život na základě svého chování a veškerá budoucnost nejen jednotlivce, ale také celé společnosti závisí především na revoluci vycházející z vnitřku člověka, nikoli z vnějšího prostředí. Celkově jeho názory byly v opozici s dosavadním režimem, kterým byl jednoho dne v plzeňské kavárně při poslechu zahraniční stanice zatčen. Procházka však již

---

⁵¹ TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 33-43.

⁵² Tamt., s. 39-43.

⁵³ TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 47-99.

v minulosti provedl podstatný krok, který sehrál v jeho životě důležitou roli. Vzhledem k tomu, že byl z matčiny strany Žid, změnil si již dávno před zatčením rodokmen a tento krok ho zachránil před koncentračním táborem. Nicméně i přesto byl roku 1942 zatčen a v období svého věznění vystřídal věznice plzeňského Gestapa, pražskou věznici či káznici ve Waldheimu, kde zůstal do svého propuštění a ve které onemocněl nádorem na mozku. Jeho bratr Ladislav mu však poskytl pomoc a na základě vysoké kauce zařídil bratrovo propuštění a následně převezení do nemocnice na Vinohradech. Roku 1944 však Leopold Procházka nemoci podlehl a zemřel.⁵⁴

5.2. Otakar Pertold

Mezi známé indology nesmíme zapomenout zařadit také Otakara Pertolda, který vystudoval matematiku, fyziku a filozofii na Karlově univerzitě v Praze. Vedle těchto oborů se také věnoval studiu orientálních jazyků a indickému náboženství. Po svém úspěšném dostudování však na domovské univerzitě své působení neukončil. Na univerzitě zůstal a vystupoval zde jako první profesor religionistiky, tedy vědy náboženské, které byl zakladatelem a vedle toho působil také jako indolog a etnograf.⁵⁵

Ve svém životě vykonal nespočet zahraničních cest, které mu sloužily k prohlubování znalostí v oblasti indologie. Cestoval do Anglie, Francie, Německa či Nizozemí a roku 1909 - 1910 vykonal cestu na Cejlon a do jižní Indie. Do těchto oblastí se postupem svého života vrátil hned několikrát a z tamějšího náboženství čerpal informace do svých religionistických a etnografických prací. Krátce po skončení 1. světové války kolem roku 1919 pokračoval ve svém působení na Filozofické fakultě univerzity Karlovy, kde získal status docenta, který mu byl udělen za práci: *Cejlonská božstva Gará a Girí. Příspěvek k poznání původního náboženství cejlonského*. Status mu také dopomohl k získání pracovní pozice soukromého docenta nové katedry mytologie soustředící se na srovnávání národů v oblasti Asie a Austrálie. Dalšího roku 1920 vydal práci *Základy všeobecné vědy náboženské*, která byla ve stejném roce rozšířena o dějiny náboženství. V návaznosti na působení v oblasti náboženství se v průběhu dalších let zúčastnil hned několika výprav do jižní Indie a na Cejlon. Pertold byl také jedním ze zakladatelů

⁵⁴TRÁVNÍČEK, Z., *Leopold Procházka: první český buddhista*, s. 33-43.

⁵⁵HORYNA, Břetislav a Helena PAVLINCOVÁ. *Dějiny religionistiky: antologie*, s. 336-343.

Orientálního ústavu, Volné myšlenky či Jednoty českých filologů. Vedle toho se jednalo o velice znalého indologa v oblasti starých a orientálních jazyků jako jsou sanskrť, tamilština, sinhálština, prákrť, pálí nebo hindustání. Znalost těchto jazyků mu poté sloužila nejen v jazykovém bádání, ale také v oblasti týkající se reálií a především náboženství.⁵⁶

Otakara Pertolda lze právem řadit do oblasti předních indologů české scény. Ve svých výzkumech se totiž často zaměřoval na oblast indického a srílanského náboženství a byl také aktivním filologem, který procestoval Indii, Cejlon a Barmu. Působil také jako autor několika studijních a vědeckých prací zaměřených na východní náboženství. Jeho nejznámější díla z této oblasti jsou především publikace zvané: *Jest buddhismus náboženství vhodné pro Evropana?*; *O činnosti křesťanských misionářů na Východě*; *Vzpomínky z Cejlonu* či *Ze zapomenutých koutů Indie*.⁵⁷

5.3. Vincenc Lesný

Jak již bylo řečeno, české prostředí, se krátce po první světové válce roku 1918 začalo vzpamatovávat, což přineslo zlepšení v oblasti studia buddhismu a rozvoji indologie, které byl Vincenc Lesný zakladatelem. Vincenc Lesný tedy představuje důležitou osobu a propagátora buddhistického učení u nás, a proto je důležité se o něm krátce zmínit.⁵⁸

Vincenc Lesný (1882-1953) byl zakladatelem české indologie. Ve svém mládí se věnoval studiu filologie, kterou vystudoval na Karlově univerzitě v Praze, což ho později přivedlo k překladu sanskrťu, hindštiny či páljštiny. Ve své mateřské škole vystupoval jako profesor na filozofické fakultě a později se stal roku 1945 jedním ze zakladatelů pražského Orientálního ústavu. Byl také považován za řádného člena Československé akademie věd a na základě své literární činnosti se stal jedním ze zakladatelů časopisu *Nový Orient*.⁵⁹

⁵⁶ HORYNA, Břetislav a Helena PAVLINC OVÁ. *Dějiny religionistiky: antologie*, s. 336-343.

⁵⁷ HORYNA, Břetislav a Helena PAVLINC OVÁ. *Dějiny religionistiky: antologie*, s. 336-343.

⁵⁸ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 33.

⁵⁹ HONZÍK, J., *Buddhismus na Západě – Česká republika*. Disertační práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy na katedře antropologie, Praha, 2013, s. 55.

Lesný ovlivnil české prostředí především překladem pálijské sbírky Dhammapada a dílem *Buddhismus: Buddha a buddhismus pálijského kánonu*. Publikace byla vydána roku 1921, jakožto první vydání, kde se Lesný snažil zachytit počátky východního náboženství a jeho šíření v oblasti jižní Asie. Vydání však roku 1948 rozšířil o poznatky z oblasti mahájánového, tibetského a lamačského buddhismu.⁶⁰

Překlady tedy umožnily Lesnému zachytit a zprostředkovat informace sloužící k akademickým účelům a do dnešních dob lze na jeho publikaci *Buddhismus* nahlížet jako na základní příručku v tomto odvětví. Ve své publikační činnosti se Lesný snažil vše směřovat především na théravádový buddhismus, ale na druhé straně si uvědomoval, že buddhismus může nabídnout různorodé směry, které naopak křesťanství postrádá. Celkové nahlížení na buddhismus jakožto na ucelený komplex pro něj bylo zcela nepřijatelné, ale přiznával, že se v něm objevují jednotlivé prvky přinášející našemu životu větší naplnění. Nicméně aby bylo vše řádně splněno, od stoupence musí být vždy vyžadován řádný život a nesobecké jednání. Mahájánový směr z pohledu Lesného poté představoval směr, který si utvořil na základě svého učení boha tzv. Slitovníka. Ten měl sloužit jakožto autorita pro slabší jedince přinášející víru a důvěru v lásku a život samotný.⁶¹

Lesný tedy představuje předního indologa, který se zasloužil v období první poloviny 20. století o šíření buddhistických idejí, ke kterým se později přidali i čeští mystici v čele s Františkem Drtikolem a Květoslavem Minaříkem.⁶²

5.4. František Drtikol

Důležitou osobnost druhé poloviny 20. století představoval také František Drtikol, který se narodil roku 1883 a za své působení se zaslouží být považován za jednoho z nejdůležitějších představitelů buddhismu. V jeho životě na něj bylo ale nahlíženo také jako na umělce, který se proslavil svými fotografickými, malířskými a na druhé straně mystickými aktivitami. Veškeré jeho působení poté ovlivnila především křesťanská

⁶⁰ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 33.

⁶¹ LESNÝ, V. *Buddhismus*, s. 412-418.

⁶² HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 33-34.

mystika, kterou praktikoval společně s buddhistickým učením ve svém osobitém způsobu výuky.⁶³ Z buddhismu především čerpal pojmy zaměřující se na znovuzrození a probuzení a pracoval také s pojmem nirvána v komparaci se samsárou.⁶⁴

Co se týče jeho osoby, jednalo se o velice činorodého muže, který měl nejen umělecké sklony, ale také sklony filologické. Překládal například indické, tibetské, čínské a japonské filozofické texty a ve svém životě praktikoval učení, ve kterém se snažil být dobrým duchovním rádcem. Svou praxi provozoval v Praze ve vile na Spořilově, kde se jeho obvyklým návštěvníkem stal například předseda Československé buddhistické společnosti Leopold Procházka a další známé osobnosti. Drtikol se na základě výpovědí žáků svou učitelskou praxi snažil směřovat především k tomu, aby všichni dospěli do stavu vysokého vědomí a odstranili tzv. příčinnost, která se s nimi pojila.⁶⁵ Sám ve spojitosti s tímto řetězcem vždy říkával. „*Když je toto, je i tohleto-a když není toto, není ani tohohle.*“⁶⁶ Drtikol tedy nahlížel na buddhismus jako na učení, které může vést k cíli, pokud se jedinec soustředí na svou vnitřní práci. Podle Drtikola nezáleží nikdy na tom, kolik rad jeden druhému předáme, pokud člověk nenaslouchá svojí vnitřní intuici. Vnitřní práce je poté to nejtěžší, co může člověka na cestě k cíli potkat.⁶⁷ Na základě jeho učení má tedy jedinec vždy překonat sám sebe a neměl by nikdy spoléhat na boží milost, ale vždy by se jí měl pokusit nalézt sám v sobě. Přestože byl Drtikol zastáncem názoru, že Bůh je obsažen ve všem odvracel se od dualistických postojů. Buddhismus totiž vystupuje jako náboženství, které se nesnaží nalézt vnějšího Boha, ale obrací se spíše na hledání brahma uvnitř každého jedince.⁶⁸

Jak již bylo zmíněno, Drtikol se věnoval překladům několika buddhistických knih a textů, které překládal z němčiny do češtiny a mezi nejznámější můžeme zařadit například Traktát o střední cestě (1911) a překlad Diamantových sůter. Významným počinem byl ovšem také překlad určitých pasáží Buddhovo rozprav či překlad knih Problémy buddhistické filozofie a Význam buddhistické nirvány. Obecně se všechny

---

⁶³ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 33.

⁶⁴ ŠTEKL, E., *Síla moudrosti: Interpretace učení Fráni Drtikola*, s. 9-16.

⁶⁵ ŠTEKL, E., *Síla moudrosti: Interpretace učení Fráni Drtikola*, s. 9-16.

⁶⁶ Tamt., s. 16.

⁶⁷ Tamt., s. 9-23.

⁶⁸ ŠTEKL, E., *Síla moudrosti: Interpretace učení Fráni Drtikola*, s. 19-23.

jeho překlady staly inspirativními zdroji, které ovlivnily nejen Egona Bondyho známého jako Zbyňka Fišera, ale také známého filozofa a básníka Květoslava Minaříka.⁶⁹

5.5. Květoslav Minařík

Květoslav Minařík (1908-1974) byl známým českým mystikem, který napsal na základě vlastní životní zkušenosti několik knih přispívajících do oblasti buddhismu.⁷⁰ Jednalo se o knihy *Drahokamy*, *Beseda Bohů* či *Mahájánské texty*, z kterých lze odvodit, že byl značně nakloněn k mahájánovému buddhismu. Vedle své publikační činnosti se na druhé straně dále věnoval samostudiu jogínského cvičení, kde sehrála důležitou roli jeho mystická praxe, na níž utvořil i knihu pojednávající o nauce s názvem *Přímá stezka*.⁷¹ Tato kniha je rozdělena celkem na dvě části. První pojednává o důležitosti vnitřní práce člověka, která vede k seberealizaci a druhá část naproti tomu hovoří o přípravě na smrt, po které by mělo nastat probuzení ve zcela nové sféře. Na základě své přímé stezky Minařík také založil školu vycházející z tibetských základů učení Kagjü, kterou v současnosti vede Minaříkův žák Josef Studený.⁷²

Co se samotného buddhismu týče, Minařík byl jeho velkým zastáncem nejen proto, že mu přisuzoval roli, která nám umožňuje poznání veškerých souvislostí ve světě, ale také hovořil o buddhismu jako o psychologii. Buddhismus pro něj představoval oblast praktické psychologie, kterou vědecký pokrok nemůže nikdy zastihnout či dokonce předstihnout. Zastával také názor, že na buddhismus by nemělo být nikdy nahlíženo jako na vědu historickou, ale stále aktuální.⁷³

⁶⁹ LÍPA, J. *Učení Fráni Drtikola - od čakramů k nemyšlení*, s. 10-14.

⁷⁰ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 35.

⁷¹ HONZÍK, J., *Buddhismus na Západě – Česká republika*. Disertační práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy na katedře antropologie, Praha, 2013, s. 57.

⁷² VOJTÍŠEK, Z., *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*, s. 224-225.

⁷³ MINAŘÍK, K., *Komentáře ke Slovu Buddhovu*, s. 11-14.

6. Česká buddhistická centra

V předchozích kapitolách jsem se snažila zachytit osudy nejznámějších postav české buddhistické scény. Následující kapitolu bych však ráda zaměřila na stručné popsání největších buddhistických center v České republice, kde bych v první řadě zmínila Pražské buddhistické centrum Lotus, théravadovou pražskou skupinu Bodhi, buddhismus Diamantové cesty a v poslední řadě plzeňské centrum Kagyu Samye Dzong.

6.1. Pražské buddhistické centrum Lotus

Pražské buddhistické centrum Lotus bylo založeno roku 1998 v čele s českým Lubošem Vojtěchem a buddhistickým mnichem Bhantem Wimalou. Celkový smysl Lotusu tkví především v poskytování prostorů různým odvětvím buddhismu za účelem provozování meditační praxe a dále umožňování prostorů pro charitativní akce pořádané svazkem Lungta. V prostorách centra Lotus je také zahrnuta jedna z nejpočetnějších knihoven obsahující buddhistickou literaturu, ve které lze nalézt i nepřístupné unikáty. Za zmínku však stojí i kulturní vyžití, které centrum umožňuje, především se jedná o uskutečňování každoroční veřejné výstavy Buddhovo relikvií a devíti arhatů organizované v rámci asijského umění a oslavy buddhistického svátku Vésákhá.⁷⁴

Jedná se tedy o centrum umožňující shromažďování jednotlivých skupin za účelem seznamování společnosti s tradicemi a zvyklostmi východní kultury. Desetiletá tradice centra Lotus umožňuje české společnosti setkávání s buddhistickými učiteli z théravadového, tibetského a zenového buddhismu. Mezi přední théravadové učitelé například patří učitelé pocházející z Thajska, Srí Lanky či Malajsie. Působil zde například bhante Rewatadhamma, bhante Sujiva či bhante Dhammadípa. Z tibetských učitelů můžeme zmínit Trinle Tulku Rinpoče, Chókyi Nyima Rinpoče a ze zenového buddhismu například učitele Fumom Nakagawa či Wu Bong.⁷⁵

⁷⁴ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 54-55.

⁷⁵ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 54-55

6.2. Bodhi Praha

Středisko Bodhi Praha bylo založeno roku 1994 za cílem charitativní pomoci buddhistické společnosti, které se hlásí k théravádovému buddhismu a vedle toho se soustředí na satiterapii, psychoterapii a publikační činnost. Jedná se o občanské sdružení, které svou působnost rozšířilo po celé České republice a to konkrétně do měst jako jsou Liberec, Olomouc a Pardubice. Co se týče aktivit spojených se sdružením, můžeme zde navštívit hned několik přednášek, meditačních kurzů a charitativních akcí, které bývají většinou organizované v prostorách centra Lotus. Tyto charitativní akce jsou dále k vidění v každoroční podpoře českých mnichů a mnišek v oblasti Srí Lanky, která se organizuje ve spolupráci s Mezinárodním buddhistickým fondem.⁷⁶

Jak již bylo zmíněno, středisko vychází z théravádového buddhismu, což znamená, že se opírá o staré učení zahrnující nauku obsaženou v pálijském kánonu Titipaka. Bodhi při své meditační praxi však nejvíce využívá novější verzi tzv. meditaci vhledu, kterou zprostředkoval barmský mnich Mahásim Sajadó. Dále se také opírá o učení zvané Cesta očištění pocházející z 5 st. n. l. Celkový základ pro vykonávání meditační praxe je tedy utvořen na základě pravidel obsažených v osmidílné stezce a pěti etických pravidlech. Za dosažení cíle je poté považováno etické jednání, rozvíjení moudrosti a soustředění, k čemuž slouží meditace klidu či meditace vhledu. Bodhi se však nezaměřuje jen na rozvoj jedince, ale snaží se o budování lepších mezilidských vztahů celkově, a proto umožňuje meditaci dobrotivosti, smrti, soucitu a radosti.⁷⁷

Charitativní činnost a zásluhy sdružení Bodhi mají na svědomí především aktivity dobrovolných učitelů, kteří poskytují veškeré své znalosti a zkušenosti v souladu s učením dharmy, což znamená zcela nezištně. Mezi nejznámější učitele působící v občanském sdružení Bodhi můžeme zařadit nejenom ctihodné učitele, kterými jsou Rewatadhamma Sajadó, Pemasiri Thera, ale také laické učitele českého původu Daniela Kouteckého, Ondřeje Skálu či dr. Ivanu Loučkovou. V současné době zde především vystupuje učitel Pemasiri Thera, který působil v meditačním centru a klášteře na Srí Lance, kde se také naučil od zakladatele onoho kláštera Sumatiphála Na Himi

⁷⁶ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 59-66.

⁷⁷ Tamt., s. 59-66.

veškerému učení. Dalším významným a pravidelným učitelem Bodhi Praha je mnich českého původu bhikkhuem Dhammadípou známý též jako Xing Kong, který vystudoval čínskou literaturu a filozofii v Paříži a pokračoval ve studiu sanskrtu a buddhistické filozofii na univerzitě v Indii. Dodnes působí jako přední univerzitní učitel nejen v Asii, Evropě, ale také v USA a vedle toho se stal jedním z prvních kvalifikovaných meditačních učitelů Barmy.⁷⁸

6.3. Buddhismus Diamantové cesty linie Karma

Kagjü

Historie čtvrté tibetské školy Buddhismu Diamantové cesty sahá do 60. let 20. století. Její původ pochází z linie Buddy Šákjamunim, který rozvíjel cestu k osvícení v oblasti Indie a Tibetu, kde sehráli podstatnou roli i mahásiddhové Náröpa, Maitripa, Marpa a Milaräpa. Klášterní tradice však byla založena až zakladatelem tibetské školy Karma Kagjü Gampopem v období 12. století a dodnes je udržována opakujícími se inkarnacemi Karmapů. Podstatným okamžikem pro rozvoj Buddhismu Diamantové cesty na Západ sehrálo setkání dánského Oleho Nydahla s v pořadí šestnáctým Gjalwa Karmapou Rangdžung Rigpā Dordžem, který jako první vyslal signál o přenesení učení Diamantové cesty na Západ.⁷⁹

Olah Nadahl byl tedy jeden z prvních, kdo se ujal lamovského učení tibetského buddhismu v oblasti Evropy a Ameriky a zakládáním center v dnešní době rozmístěných po celém světě. První zmínky o Nydahlovi v České republice se objevují v 80. letech, kdy se setkal s poradcem Václava Havla, který umožnil roku 1990 organizaci prvních přednášek. Oficiální vznik skupin Diamantové cesty však započal až čtyři roky poté, co byla uskutečněná přednáška Nydahla v Městské knihovně v Praze. Krátce po ní následovalo budování několika center, ale také překlady Nydahlova učení a kurzů. Celkově od tohoto počátku vzniklo na území České republiky padesát center vedených Dordžem a Nydahlem, který každoročně přijíždí do České republiky. Mezi nejznámější prostory spadající pod Diamantovou cestu poté spadají například prostory

⁷⁸ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 59-66.

⁷⁹ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 108-115.

brněnského centra či pražské prostory sloužící celonárodním shromážděním. Co se týče západních Čech, jedná se především o pozemek nacházející se blízko Těnovic u Plzně (viz. příloha č. 1.), který má rozlohu dvaceti hektarů a bývá využíván nejen pro meditační akce, ale také jako prostor určený pro mezinárodní kurzy, které jsou navštěvovány buddhisty z celého světa. Z důvodu oblíbenosti a návštěvnosti se dokonce v prostorách Těnovic vybuodovala roku 2014 první stúpa na českém území. Další meditační centra určená pro meditaci v ústraní se dále nacházejí v blízkosti Plzně a jsou k nalezení na Vyhlídkách u Českých Budějovic, kde se stejně jako v ostatních centrech pořádají speciální kurzy či meditace.⁸⁰

6.4. Kagyu Samye Dzong Plzeň

Tibetská škola Kagyu Samye Dzong vycházející z linie Karma Kagjü byla založena roku 1997 lamou Yeshe Losal Rinpoče.⁸¹ Losal se narodil roku 1943 a celý svůj život strávil v klášteře v oblasti východního Tibetu, který krátce po čínské invazi roku 1949 opustil a přesídlil do Skotska, kde se podílel na budování kláštera Kagyu Samye Ling z něhož vychází i plzeňské centrum.⁸² Losal poprvé navštívil Českou republiku roku 1997 a posléze roku 2002 z důvodu tibetského festivalu kultury, který byl pořádán za podpory Magistrátu města Plzně. Celkový výtěžek z akce byl poté věnován na plzeňský psí útulek a také na podporu školy pro nevidomé ve Lhase. V návaznosti na tibetský festival se uskutečnila i přednáška na zámku Kozel, která zaznamenala velký úspěch, a proto se Losal opět vydal roku 2015 do České republiky. V tomto roce uspořádal pro české buddhisty nejen přednášky, ale také meditační kurzy trvající několik dnů.⁸³

Plzeňské centrum se tedy stejně jako předchozí centra snaží o zpřístupnění tibetského učení na základě pořádaných přednášek a meditačních kurzů, které doprovázejí buddhističtí učitelé z celého světa.⁸⁴

⁸⁰ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 108-115.

⁸¹ HONZÍK, J., *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*, s. 117-118.

⁸² VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Tibetský buddhismus v České republice: skupina Kagyu Samye Dzong* [online], s. 131.

⁸³ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Tibetský buddhismus v České republice: skupina Kagyu Samye Dzong* [online], s. 117-118.

⁸⁴ Tamt., s. 117-118

7. Buddhismus v České republice v 21. století

Z celkového náhledu na rozšiřování buddhistických organizací a vlivu učitelů, kteří k nám v současné době proudí z různých koutů světa, se buddhismus stává velice oblíbeným náboženstvím, u kterého počet stoupců neustále roste. Důvodů této sympatizace však může být hned několik a v následující kapitole bych ráda zmínila nejzákladnější příčiny, které stojí za tímto procesem.⁸⁵

V prvé řadě bych zmínila, že se buddhismus v České republice rozšiřuje především díky svému způsobu výuky, který umožňuje jedinci praktické zakušení nauky krátce po dodržování správných metod. Nejen, že stoupenec buddhismu může v krátkém časovém intervalu změnit vlastní pocity prožívání, ale může celkově zlepšit kvalitu svého života. Napomáhá k tomu také nauka, která je charakteristická psychologickým, filozofickým a etickým rozměrem, který je mnohem přístupnější pro člověka Evropy a Ameriky na rozdíl od jiných náboženství, jsou založená na dogmatech. Otevřenost buddhistických nauk, liberálnější postoje a určitá adaptibilita tedy přispívají k lepšímu pochopení a přijetí tohoto náboženství v kulturních a sociálních oblastech. Podstatnou roli však sehrály v této oblasti i překlady a literární díla. V posledních dvou desetiletích se lze totiž setkat až se stovkou publikací obsahujících překlady starých i nových textů z řad českých i zahraničních autorů. Postupem času se však k literárním dílům z důvodu rozvoje přidal i internet, jehož propagační využití umožňuje nalezení informací o nauce, organizacích a institucích. Dalším znakem zvyšující zájem o východní oblasti a východní náboženství je cestování do oblastí tradičního buddhismu. Jedná se především o oblasti Thajska, Srí Lanky, Indie, Tibetu či Koreje, kam Češi míří na delší pobyty, meditace a za poznáním východní nauky. Tu následně předávají na našem území v prostorách různých organizací, které jsou z části zmíněny v předchozích kapitolách. Češi a dobrovolníci sehrávají v nespočtu organizací (viz. příloha č. 2.) kurzů a meditačních akcí obzvláště důležitou roli, vzhledem k tomu, že nezištně umožňují seznamování českého prostředí s východní naukou, kterou podporují také učitelé přicházející z Asie. Ti zde zanechávají nejen své zkušenosti, ale také následovníky a stoupence, kteří pokračují v jejich učení.⁸⁶

⁸⁵ HONZÍK, J. *Buddhismus v české společnosti* [online], str. 10-11.

⁸⁶ HONZÍK, J. *Buddhismus v české společnosti* [online], str. 10-11.

Nemalý vliv na české prostředí mají také témata pojící se s lidskými právy v Tibetu a Dalajlamou, který se jakožto 14. dalajlama věnuje působení v oblasti politiky a duchovna. Celkový zájem nejenom o tibetský buddhismus, ale také o lidská práva poté vyvolává nárůst organizací podporující zmíněný tibetský buddhismus, či sdružení, která jsou spojená s Mezinárodním buddhistickým nadačním fondem. Za další prvek utvářející obraz buddhismu se může bezesporu na území České republiky považovat Vietnamská komunita. Celkově totiž tvoří na Západě většinu buddhistických stoupenců, a proto se lze setkat až se sto tisíci asijským migrantů, kteří ovšem zásadním způsobem neovlivňují oblast západního buddhismu. Většinou se totiž jedná o uzavřené skupiny, které si udržují své vlastní tradice a do západního buddhismu se nezapojují.⁸⁷

Co se týče statistických údajů, mohli bychom říci, že v současné době existuje v České republice padesát buddhistických organizací, přičemž toto číslo narůstá v důsledku menších skupin spadajících pod velké mateřské skupiny, jakými jsou například Buddhismus Diamantové cesty. Statistiky také hovoří o tom, že nejvíce přívrženců zastupuje tibetský buddhismus, přičemž théravádový a zenový buddhismus je zastoupen menšími skupinami.⁸⁸ V následujících grafech (viz. příloha č. 3;4) vycházejících z posledního zkoumání z roku 2011, lze například vidět počet stoupenců Buddhismu Diamantové cesty v plzeňských okresech a českých krajích. V závěru lze poté říci, že na základě výše uvedených příčin budou tyto čísla neustále narůstat.⁸⁹

---

⁸⁷ HONZÍK, J. *Buddhismus v české společnosti* [online], str. 10-11.

⁸⁸ HONZÍK, J. *Buddhismus v české společnosti* [online], str. 10-11.

⁸⁹ HONZÍK, J. *Buddhismus v české společnosti* [online], str. 10-11.

8. Závěr

Záměrem této práce bylo zmapování historického pronikání buddhismu od starověku po 21. století do částí západního světa, a to především do Evropy včetně českého prostředí. Hlavním cílem bylo mimo jiné zachycení počátků buddhismu v České republice s důrazem kladeným na přední české buddhisty a organizace, k čemuž mi nejvíce dopomohly již zpracované publikace Jana Honzíka.

Celá bakalářská práce byla koncipovaná do dvou základních částí. První z nich podávala stručný přehled o vzniku buddhismu, jakožto o směru založenému na filozofii Siddhárthy Gautamy. Upřesněné zde byly informace týkající se počátků vzniku a rozštěpení buddhistického náboženství, které se ustálilo na základě prvních tří koncilů. Ty jsou zde zmíněny především z důvodu důležitosti převedení Buddhovy nauky z ústní podoby do písemné formy, která se mohla šířit nadále i v dalších staletích. Celkové pronikání buddhismu poté bylo rozpracováno na základě kapitol rozdělených do tří časových os; od starověku, středověku až po novověk, které pojednávají o počátku setkávání buddhismu s Evropou a o událostech, které se s celkovým procesem pojily.

Druhá, stěžejní část práce však byla zaměřena na buddhismus českého prostředí. Z počátku byla nastíněna atmosféra v období 19. až 20. století, která do značné míry zvedla zájem o buddhistické myšlení, k čemuž přispěli i přední čeští indologové. Z tohoto důvodu byly v této práci uvedeny osobnosti buddhismu v čele s Leopoldem Procházkou, Otakarem Pertoldem, Vincencem Lesným, Františkem Drtikolem a Květoslavem Minaříkem, kteří se zasloužili o rozšiřování buddhismu v českém prostředí. Zmíněné byly obzvláště jejich životní osudy a přínosy v této oblasti. V závěrečné části práce bylo naopak pojednáno o největších buddhistických organizacích a buddhismu českého prostředí v období 21. století. V návaznosti byly poté uvedeny nejzákladnější příčiny procesu stále rostoucího počtu zájemců.

Na základě bodů stanovených výše lze prohlásit, že bylo dosaženo všech předem stanovených cílů bakalářské práce. Věřím tedy, že informace zpracované v této práci se mohou stát zdrojem k hlubšímu zpracování této problematiky.

9. Resumé

The aim of this thesis is to explore and evaluate the position of Buddhism in European and Czech Cultures from the Ancient Times to the current 21st century. In the first part, a brief overview of Buddhism Origins as a religious movement based on the teachings of Siddharta Gautama is presented. The Bachelor's thesis further describes the development and separation of Buddhism and its Three Buddhist Councils. The thesis then outlines the Buddhism in the Czech Republic and it provides an overview of a selection of the most famous Czech indologists. In conclusion, the thesis highlights the biggest Czech buddhism organizations and shows the Buddhism in the 21st century.

10. Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura:

CONZE, Edward. *Stručné dějiny buddhismu*. Vyd. 1. Brno: Jota, 1997, 236 s. Nové obzory (Jota). ISBN 80-7217-002-3.

ČERNEGA, Jiří. *O počátku buddhismu*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, c1995, 148 s. Světové duchovní proudy. ISBN 80-85349-23-x.

DEMJANČUKOVÁ, Dagmar a Štěpánka ŠPILEROVÁ. *Čítanka dějin náboženství*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 549 s. ISBN 80-86898-77-6.

ELIADE, Mircea. *Dějiny náboženského myšlení*. Vyd. 1. Překlad Kateřina Dejmalová. Praha: Oikoymenh, 1996, 463 s. Oikúmené. ISBN 8086005194.

HONZÍK, J. *Buddhismus na Západě – Česká republika*. Disertační práce na fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy na katedře antropologie Praha, 2013, 110 s. Vedoucí disertační práce PhDr. Jiří Holba, Ph.D.

HORYNA, Břetislav a Helena PAVLINCOVÁ. *Dějiny religionistiky: antologie*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 462 s. ISBN 8071821233.

HONZÍK, J. *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*. Vyd. 1. Praha: DharmaGaia, 2010, 263 s. ISBN 978-80-7436-006-0.

KÜNG, Hans a Heinz BECHERT. *Křesťanství a buddhismus: na cestě k dialogu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1998, 223 s. Světová náboženství (Vyšehrad). ISBN 80-7021-239-x.

LENOIR, Frédéric. *Setkávání buddhismu se Západem*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002, 334 s., [8] s. obr. příl. Katarze. ISBN 80-7207-496-2.

LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. Vyd. 2., ve Votobii 1. Olomouc: Votobia, 1996, 450 s. ISBN 80-7198-062-5.

Lexikon východní moudrosti: buddhismus, hinduismus, taoismus, zen. Vyd. 1. Překlad Jan Filipický. Olomouc: Votobia, 1996, 565 s. ISBN 8085605546.

LÍPA, Jan. *Učení Fráni Drtikola - od čakramů k nemyšlení*. Vyd. 1. Praha: Svět, 2014, 110 s. ISBN 978-80-87201-08-4.

LOPEZ, Donald S. *Příběh buddhismu: průvodce dějinami buddhismu a jeho učení*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2003, 253 s. ISBN 80-86598-54-3.

MILTNER, Vladimír. *Vznik a vývoj buddhismu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2001, 373 s. Světová náboženství (Vyšehrad). ISBN 8070214104.

MINAŘÍK, Květoslav. *Komentáře ke Slovu Buddhovu*. Vyd. 1. Praha: Canopus, 1993, 125 s. Drahokamy. ISBN 80-85202-08-5.

Společnost v přerodu: Češi ve 20. století: sborník referátů z cyklické konference Demokracie 2000. Vyd. 1. Praha, 2000, 319 s. ISBN 80-86495-01-9.

Světlo osvobození: dějiny buddhismu v Indii. Překlad Jana Žlábková. Praha: Pragma, [2005], 442 s. ISBN 8072052039.

ŠTEKL, Evžen. *Síla moudrosti: Interpretace učení Fráni Drtikola*. 2.rozšíř.a dopl.vyd. Praha: DharmaGaia, 1994, 163 s. ISBN 80-85905-07-8.

TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Leopold Procházka: první český buddhista*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 143 s. Proměny náboženství. ISBN 80-210-2950-1.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 440 s. ISBN 80-7178-798-1.

WERNER, Karel. *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 711 s. Religionistika. ISBN 80-210-2978-1.

Internetové zdroje:

HONZÍK, J. *Buddhismus v české společnosti* [online]. Praha 10: DINGIR s. r. o., 2012, leden 2012 [cit. 2015-03-24].

Dostupné z: http://www.dingir.cz/cislo/12/1/buddhismus_v_ceske_spolecnosti.pdf

HUDÁKOVÁ, Andrea a Martin KORŮNEK. *Buddhisté v Těnovicích: Exkurze na onen svět* [online]. 2004, roč. 7, č. 4, s. 116-117 [cit. 2015-03-28].

Dostupné z: <http://www.dingir.cz/>

Český statistický úřad. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Obyvatelstvo podle náboženské víry v krajích* [online]. 22. 2. 2012, 5. 3. 2012 [cit. 2015-03-24].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

Český statistický úřad. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Obyvatelstvo podle náboženské víry v okresech* [online]. 22. 2. 2012, 5. 3. 2012 [cit. 2015-03-24].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Tibetský buddhismus v České republice: skupina Kagyu Samye Dzong* [online]. 7. vyd. Praha 10: DINGIR, s. r. o., 2005 [cit. 2015-03-23].

Dostupné z: <http://dingir.cz/>

11. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1.

Reportáž z centra tibetského buddhismu na Plzeňsku - Buddhisté v Těnovicích.

Příloha č. 2.

Seznam buddhistických skupin a center v České republice.

Příloha č. 3.

Počet stoupců Diamantové cesty z roku 2011 podle okresů.

Příloha č. 4.

Počet stoupců Diamantové cesty z roku 2011 podle krajů.

Příloha č. 1.

Reportáž z centra tibetského buddhismu na Plzeňsku

BUDDHISTÉ V TĚNOVICÍCH

Andrea Hudáková

Těnovice jsou malá klidná obec u Plzně. Není tam škola a autobus tam jezdí jen párkrát za den. V gotickém kostele Nanebevzetí Panny Marie je jednou za dva týdny sloužena mše svatá, bývalá fara je přestavěna na rekreační dům pro rodiny s dětmi. Když se poslední dobou mluví o Těnovicích, je to stále častěji ve zcela novém kontextu. Louku na kopci za touto vesničkou vybral buddhistický lama Ole Nydahl jako místo pro vybudování evropského meditačního centra.

Ptát se v malé české vesničce na cestu k buddhistickému meditačnímu centru byl pro mne docela nový zážitek, stejně jako to, že někdo naprosto suverénně odpoví. „Jedte na konec vesnice a pak do kopce nahoru, nemůžete se splést,“ řekli nám. Místní si už asi zvykli na to, že do jejich obce jezdí stále víc „turistů“. Polní cesta, dlouhá asi půl kilometru, byla zablácená, protože zrovna pršelo, a nic nenasvědčovalo tomu, že bychom po ní mohli dojet k místu, o němž se již před dvěma lety psalo, že „je jedním z evropských center buddhismu Diamantové cesty...“¹ Když jsme po ní dojeli k nevelkému skromnému domku s podkrovím, jen vlaječky vyvěšené na sloupu napovídaly, že jsme tam správně.

Společnost Diamantové cesty má u nás asi čtyřicet center,² která slouží k běžné denní praxi, ale pořádá i větší meditační kurzy a přednášky. „Právě za tímto účelem

vznikají tzv. retreatová centra, místa stranou velkých aglomerací, kde je možné takové akce pro hodně lidí zorganizovat a kam mohou lidé přijíždět i kdykoliv během roku a v klidu intenzivně meditovat či studovat učení bez rušení okolním městem,“ vysvětluje Bc. Michal Popovič, člen

rady Občanského sdružení Společnost diamantové cesty. Projekt meditačního centra v Těnovicích počítá s tím, že budova se svou kapacitou 20-40 míst má fungovat jako zázemí pro pořádání velkých akcí, na kterých účastníci přespávají ve stanech na rozlehlém pozemku.

Budova má půdorys ve tvaru písmene U, v přízemí je několika okny prosvětlená meditační místnost (gomba), jejíž vybavení tvoří jen dřevěná podlaha a oltář. Na druhé straně společenská místnost s kuchyní a jídelnou

a kromě prostorné chodby už jen sociální zařízení a místnost pro kancelář. Podkroví, ve kterém má být ubytovací prostor, není zatím dostavěné. Výhledově se plánuje postavit v okolí budovy i domek pro lamu a malé meditační chatky pro praxi v „osobně“.

„Když jsem toto místo poprvé uviděl, věděl jsem, že je musíme získat,“³ komentoval prý krásný výhled z těnovické louky lama Ole Nydahl. Jeho zákum se to podařilo. Realizace projektu začala v roce 1997, kdy se od vlastníků postupně odkupovaly jednotlivé pozemky, které mají v současné době celkovou rozlohu asi 12 hektarů. Stavět se začalo v létě 2002, ale první kurz se na pozemku v Těnovicích konal již v roce 1999, kdy se v podstatě na holé louce sešlo jedenáct set lidí.⁴

Vlastníkem pozemků a budovy v Těnovicích není Společnost Diamantové cesty, ale Nadační fond Nydahl, který byl v roce 1996 založen účelově právě pro správu majetku. Pravomoci má osmičlenná mezinárodní správní rada, v jejímž čele stojí Ole Nydahl, jednatele jsou dva čeští členové rady. „Fond se jmenuje podle našeho lamy proto, že lama Ole je náš učitel a právě díky jeho aktivitě vzniklo po světě do současné chvíle na 450 hlavních center buddhismu diamantové cesty. Ole je často v těchto organizacích členem rady, předsedou nebo revizorem, a to proto, že k Olemu máme důvěru a i když sám nevykonává žádné funkce spojené s řízením jakékoliv organizace, má velké zkušenosti a dokáže se na věci dívat velmi neosobním a pragmatickým způsobem“, odpovídá na mě rozpaků nad názvem nadačního fondu Michal Popovič a dodává, že „dnes bychom tuto

⇒ Dokončení v rámečku.

Spiritisté dokreslují moonistickou věrouku

EXKURZE NA ONEN SVĚT

Martin Kořínek

Od poslední skutečně hromadné svatby a kontroverzního sňatku římskokatolického biskupa Milinga uplynuly přibližně tři roky a po moonistech jakoby se - alespoň mediálně - slehla zem. Následovníci čtyřiaosmdesátiletého Sun Myung Moona, který za sebe nemůže mít rovnocenného nástupce, jsou nuceni korigovat svou víru, že se mesiáš stane celosvětovým vládcem. Připravují se na chvíli, kdy jejich Pravý otec odejde kralovat do duchovního světa.

Alespoň u některých českých moonistů má tato nejistota ne jeden pozitivní efekt. Ještě před několika lety vystupovali se svou vírou velice sebevědomě a elitářsky, dnes připouštějí pochybnosti a při rozhovoru překvapí svou otevřeností. Dříve bylo např. téměř nemožné, aby popřáli sluchu kritickým slověům o jejich hnutí a především Pravá rodina byla nedotknutelná. Nyní jsou již vesměs obeznámeni s problémy a prohřešky Pravých dětí a jsou dokonce ochotni číst i odpadlickou literaturu.¹

organizaci asi nejspíš nazvali 'Nadační fond Buddhismu Diamantové cesty' nebo nějak podobně." Nadační fond Nydahl v současnosti vlastní kromě retreatového centra v Těnovicích i meditační centrum

Meditační sezóní.

Foto: Klára Kazellová.

Posledním tabuizovaným dogmatem tak zůstává osoba mesiáše Moona (popřípadě Práví rodiče, tedy i Moonova žena Hak Ja Han). Moonisté se dostávají do potíží, pokud mají vysvětlit, proč se Pravý otec nestará o své děti, a raději se věnuje rybaření (mesiášův koníček) nebo zda a kdy bude celosvětovým jazykem korejština, jak je předpovězeno v Moonově Božím Principu.

Je však stále zřetelnější, že Moonův význam pro jeho následovníky tkví především v jeho zcela výlučném postavení na onom

v Brně a retreatové centrum Vyhličky u Českých Budějovic.

Buddhistické meditační centrum v Těnovicích se prezentuje jako jedno z evropských center Buddhismu Diamantové cesty, ale po návštěvě na místě mám spíš dojem, že je to jen docela vzdálená vize. Na tomto projektu mne ale zaskočila ještě jedna věc. Společnost Diamantové cesty si pro své meditační centrum zaregistrovala doménu www.tenovice.cz. Taková registrace sice není nezákonná, ale zdá se mi být vůči obci nefér. Nejenže Těnovice, které zatím stránky neprovazují, by si pro ně musely volit jiný název, ale rovnítko mezi Těnovicemi a buddhistickým meditačním centrem samotnou historickou obec v podstatě ignoruje.

Poznámky

- 1 <http://www.tenovice.cz>
- 2 Výčet na <http://www.bdc.cz>
- 3 <http://www.tenovice.cz>
- 4 <http://www.tenovice.cz>

Mgr. **Andrea Hudáková**, DiS (*1976), je doktorkou na katedře religionistiky Evangelické teologické fakulty UK v Praze.

světě. Věřouku Hnutí sjednocení (moonistů) v poslední době potvrzují také bádání dr. Sang Hun Lee, bývalého prezidenta moonistické organizace „Unification Thought Research Institute“. Po své smrti roku 1997 Lee údajně procestoval duchovní svět a prostřednictvím média, paní Young Soon Kim z Moonovy univerzity v Jižní Koreji referoval o svých zážitcích.²

Od Sang Hun Leea se dozvídáme, že přes vnější podobnost nelze viditelný svět srovnávat s duchovním světem. „Např. auto v duchovním světě může měnit svůj tvar a směr jeho jízdy je neomezený. Pohybuje se na základě řídicových myšlenek a může dokonce projet horou. Ač se zdá, že auta jezdí bez řádu, nemají žádné nehody, neboť dodržují duchovní zákony. Lidé na zemi se ráno probouzejí a v noci spí. V duchovním světě je to stejné, avšak noc a den se střídají podle toho, jak člověk přemýšlí. Když si například pomyslím: „Jaké maso budu dnes jíst nebo co bych chtěl jíst?“, hned se přede mnou objeví velká hostina. Nebo když se zamyslím: „Kam bych chtěl jít a koho bych chtěl vidět?“ už jsem tam. Jestliže mě napadne: „Co když ten člověk nebude oblečený?“ a stane se, že je úplně nahý, dobře se spoluzasmějeme.“

Během prvních měsíců v duchovním světě Dr. Lee „objezdil“ nejvýznamnější náboženské i politické osobnosti historie. Všechny svým specifickým způsobem dokončovaly, co nestihly na Zemi, napravovaly své chyby a topily se ve svých starých omylech a problémech. „Ježíš se cítí nesmírně osamělý, ač je obklopen mnoha křesťany, kteří mu slouží a naplňují tak nejvyšší cíl svého pozemského života. Co je toho příčinou? Ježíš se stále modlí a neustále se snaží o naplnění Boží vůle na zemi. Protože mu většina křesťanů nerozumí, cítí se osaměle. Měli bychom s ním soucítit.“

Marie, Ježíšova matka „žije s provinilým svědomím - vůči Ježíšovi nenaplnila na zemi veškerou svou zodpovědnost. Přestože nebyla jeptiškou, žije nyní jako jeptiška. Vztah mezi Ježíšem a jeho matkou není jednoduchý. Neobviňují se ale navzájem a chovají se k sobě velmi ohleduplně.“

Podobně jsou líčeny i osudy dalších postav historie Adama a Evy, Jidáše, Buddha, Sokrata, Muhammada a dalších. Lee neopomněl navštívit ani komunistické vůdce Marxe, Lenina nebo Stalina. Stále žili v zajetí svých pomýlených idejí obklopeni bodyguardy i nohsledy. Setkal se i s Hitlerem, který právě visel na stromě a byl lynčován davem rozvášněných židů.

Příloha č. 2

Seznam buddhistických skupin a center v České republice

Centra	Kontakt
Pražské buddhistické centrum Lotus	www.centrumlotus.cz info@centrumlotus.cz
Théravádový buddhismus	
Bodhi Liberec	leos.jirkovsky@volny.cz
Bodhi Olomouc	www.bodhi.olomouc.com bodhi.olomouc@seznam.cz
Bodhi Pardubice	www.volny.cz/bodhipa bodhipa@volny.cz
Bodhi Praha	www.bodhipraha.cz bodhi@bodhipraha.cz
Buddha Mangala	www.buddha.cz/buddhamangala/index.html mangala@buddha.cz
Dibbavana – Meditační centrum Kouzelný les	www.dibbavana.wz.cz nirodha@volny.cz
Dóan Pardubice	http://doan.110mb.com doan.pardubice@gmail.com
Nirodha Praha	www.nirodha.wz.cz nirodha@volny.cz
Přátelé Dhammy	http://www.dhamma.wz.cz
Sati Brno	http://sati-brno.sweb.cz/ j.prazan@worldonline.cz adam.dolezi@centrum.cz
Sklaní meditační skupina	Roman Žižlavský; baf.roman@seznam.cz

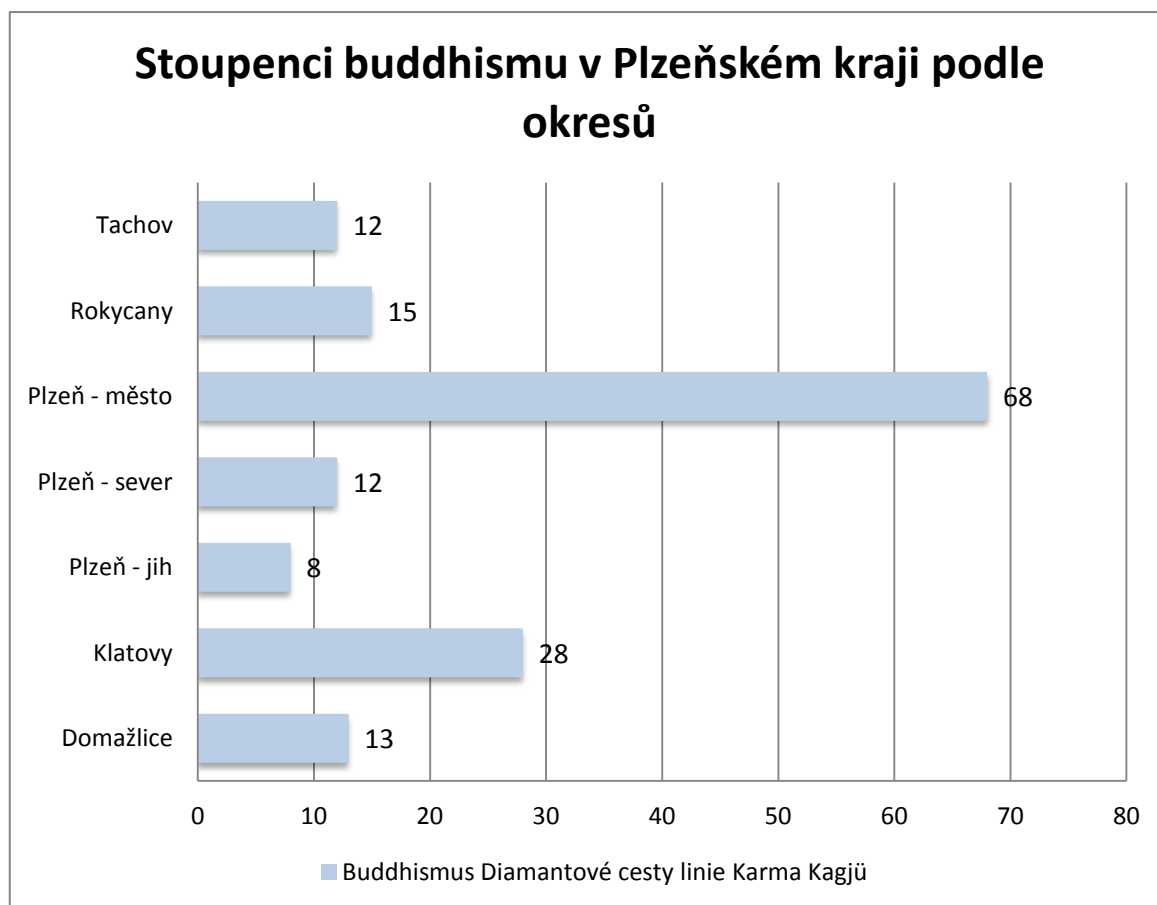
Zenový buddhismus	
Daruma	http://zen.daruma.sweb.cz zen.daruma@seznam.cz sesshin.daruma@seznam.cz
Kodo Mugen kai, klášter Senshinji a škola Nagomi	www.meditace.com http://centrum.meditace.com nagomi@seznam.cz
Zenová škola Kwan Um	www.kwanumzen.cz
Sótó zen Česká republika	www.sotozen.cz sekretar@sotozen.cz
Zendo na Můstku	www.zazen.cz info@zen.upekka.net

Tibetský buddhismus a vadžrajána	
Bodhi Path Praha	http://www.bodhipath.cz info@bodhipath.cz
Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü	www.bdc.cz info@bdc.cz
Drukpa Kargyud Praha	http://buddhisticka.mysteria.cz dugpa.praha@centrum.cz
Kagyü Samye Dzong Plzeň	www.czech.samye.org
Komunita dzogčenu	www.dzogchen.cz blue@dzogchen.cz
Rabten Čhódarling	www.rabten.cz rabten@seznam.cz
Rangjung Yeshe Gomde Praha	www.gomde.cz info@gomde.cz
RIGPA Česká republika	www.rigpa.org rigpaczech@email.cz
Samten Tse Praha	www.samtentse.cz info@samtentse.cz
Shambhala	www.shabhala.cz brno@shabhala.cz

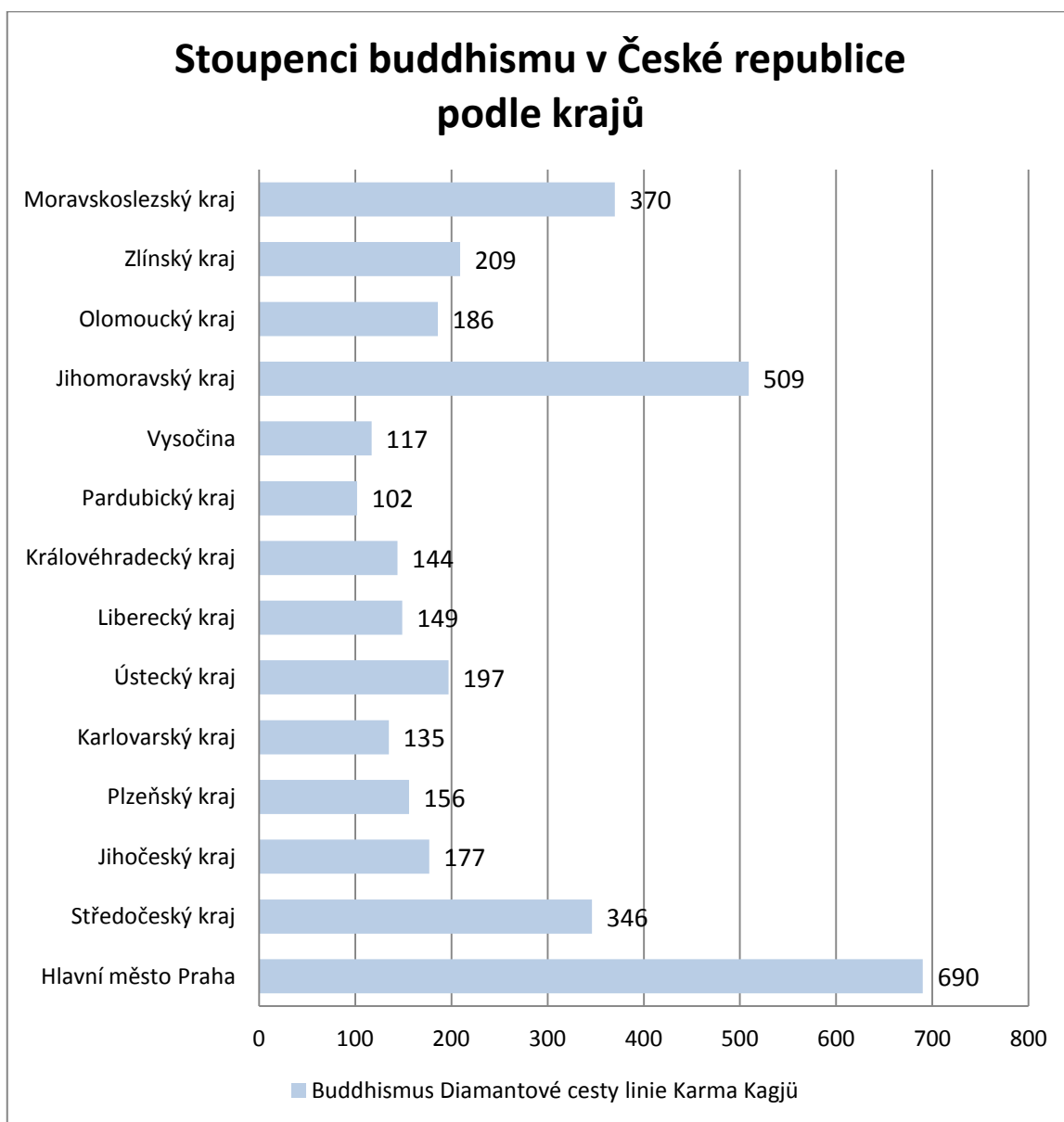

Dobročinné organizace	
Občanské sdružení LUNGTA	www.lungta.cz lungta@centrum.cz
Mezinárodní buddhistický nadační fond	www.mbnf.net mbnf@seznam.cz
Občanské sdružení M.O.S.T.	www.ProTibet.org info@ProTibet.org
Občanské sdružení POTALA	www.potala.cz potala@potala.cz

Příloha č. 3.

Příloha č. 4.

Zdroje příloh

Příloha č. 1.

HUDÁKOVÁ, Andrea a Martin KOŘÍNEK. *Buddhisté v Těnovicích: Exkurze na onen svět* [online]. 2004, roč. 7, č. 4, s. 116-117 [cit. 2015-03-28].

Dostupné z: <http://www.dingir.cz/>

Příloha č. 2.

HONZÍK, J. *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*. Vyd. 1. Praha: DharmaGaia, 2010, 263 s. ISBN 978-80-7436-006-0.

Příloha č. 3.

Český statistický úřad. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Obyvatelstvo podle náboženské víry v okresech* [online]. 22. 2. 2012, 5. 3. 2012 [cit. 2015-03-24].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

Příloha č. 4.

Český statistický úřad. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Obyvatelstvo podle náboženské víry v krajích* [online]. 22. 2. 2012, 5. 3. 2012 [cit. 2015-03-24].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>